

**IV. EVALUAČNÁ SPRÁVA NÁRODNÉHO PROJEKTU
EDUKAČNÝ PROCES VYUČOVANIA SLOVENSKEHO
JAZYKA
A SLOVENSKEJ LITERATÚRY V ŠKOLÁCH
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

2019

Vypracoval: kolektív riešiteľov národného projektu

Úvod

Národný projekt „Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským“ prebieha od 1.1.2016 do 31.12.2021. Riešiteľmi projektu sú Metodicko-pedagogické centrum, Štátny pedagogický ústav, Štátna školská inšpekcia a Národný ústav certifikovaných meraní a vybrané základné školy s vyučovacím jazykom maďarským.

Cieľom projektu je zvýšenie kvality edukačného procesu vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s VJM, východiskovou stratégiou vyučovania vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra v ZŠ a SŠ s VJM by malo byť komunikatívne vyučovanie, komunikatívny prístup k tvorbe koncepcie a stratégie vyučovania.

Projekt vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách zahŕňa:

- ✓ vytvorenie metodiky vzdelávacieho programu vrátane inovatívnych metód a foriem vyučovania
- ✓ vytvorenie podporných materiálov na realizáciu vzdelávacieho programu (metodické a učebné materiály a didaktické pomôcky)
- ✓ realizácia aktuálnych a tvorba nových vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania
- ✓ poradenstvo a podpora školám pri zavádzaní inovovaného ŠVP.

Riešitelia národného projektu:

MPC – hlavný koordinátor: metodická podpora, kontinuálne vzdelávanie, poradenstvo počas celého projektu

ŠPÚ: tvorba metodiky; sledovanie účinnosti inovovaného ŠVP – každoročne

ŠŠI: kontrola úrovne vyučovania – každoročne

NÚCEM: kontrola úrovne kompetencií žiaka – na vstupe a výstupe

3 základné školy s vyučovacím jazykom maďarským:

ZŠ Bélu Bartóka s VJM, Bratislavská 622/38, Veľký Meder

Základná škola Józsefa Kovátsa s VJM, Hlavná č. 889, Bátorove Kosihy

Základná škola Mátyása Korvína s VJM, Rybárska 2, Šamorín

OBSAH

1) METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM	3
2) NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH MERANÍ VZDELÁVANIA.....	13
3) ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA	15
4) ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV.....	34
5) ZÁKLADNÁ ŠKOLA BÉLU BARTÓKA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, VEĽKÝ MEĎER.....	44
6) ZÁKLADNÁ ŠKOLA MÁTYÁSA KORVÍNA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, ŠAMORÍN	48
7) ZÁKLADNÁ ŠKOLA JÓZSEFA KOVÁTSA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, BÁTOROVE KOSIHY.....	51

1) METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Zamestnanci Metodicko – pedagogického centra (MPC), v rámci národného projektu „Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským“, riešili v roku 2019 nasledovné úlohy:

- A) vzdelávanie pedagógov zamerané na skvalitňovanie edukačného procesu v predmete SJSL,
- B) poradenské a konzultačné aktivity zamerané na implementáciu metodických listov (ML) do vyučovania SJSL,
- C) sledovanie efektivity realizácie metodického modelu vyučovania SJSL vo vybraných školách,
- D) koordinovanie hlavných aktivít projektu.

A) Rozvoj profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov (PZ), zameraný na zvyšovanie kvality výchovno – vzdelávacieho procesu, bol zabezpečený realizáciou vzdelávania z aktuálnej ponuky MPC. V roku 2019 pracovníci MPC realizovali vzdelávanie nasledovných akreditovaných programov kontinuálneho vzdelávania :

- ✓ **Metódy a formy práce podporujúce rozvoj myslenia a kreativity žiakov v škole,**
(*tri skupiny) spolu 67 PZ.*

Absolvovaním uvedeného programu si pedagógovia rozšírili nasledovné profesijné kompetencie.

Profil absolventa vzdelávacieho programu Metódy a formy práce podporujúce rozvoj myslenia a kreativity žiakov v škole: Absolvent vzdelávacieho programu získa nové aktuálne odborné vedomosti z oblasti metód a foriem práce podporujúcich rozvoj myslenia a kreativity žiakov. Osvojí si nové vedomosti z oblasti rozvoja myslenia a získa vedomosti potrebné na rozvíjanie viacerých druhov a foriem myslenia a kreativity. Počas prezenčnej formy vzdelávania absolvent získa aj praktické zručnosti pri tvorbe a implementácii aktivít zameraných na rozvoj myslenia a kreativity u žiakov.

B) Poradenské a konzultačné aktivity zamerané na implementáciu metodických listov do vyučovania SJSL sa realizovali niekoľkými spôsobmi. V roku 2019 sa uskutočnili v ZŠ B. Bartóka vo Veľkom Mederi štyri odborné workshopy pre učiteľov vybraných škôl / 4.3.2019,25.6.2019,26.8.2019,25.11.2019/. Workshopy boli zamerané na analýzu

uskutočnených vyučovacích hodín, na metodicko – odbornú pomoc pri implementovaní aktivít z metodických listov do edukačného procesu v nasledujúcom mesiaci, na špecifiká inovovaného ŠVP a riešenie aktuálnych problémov. Na stretnutiach sa nezúčastňovali všetci zainteresovaní pedagógovia /s výnimkou ZŠ J. Kovátsa v Bátorových Kosihách/. Pracovníčky MPC v Komárne okrem workshopov, podľa požiadaviek pedagógov zainteresovaných škôl, priebežne poskytovali odborné konzultácie v rôznych formách (mailová komunikácia, telefónny kontakt, osobná konzultácia).

C) Sledovanie efektivity realizácie metodického modelu vyučovania SJSJL vo vybraných školách bolo vykonávané pravidelne v mesačných intervaloch. V školskom roku 2018/2019 zamestnankyne MPC monitorovali overovanie ML od 1/2019 do 6/2019 v prvom, druhom, treťom, piatom, šiestom a siedmom ročníku pilotných škôl a v školskom roku 2019/2020 od 9/2019 do 12/2019 v prvom, druhom, treťom, štvrtom, piatom, šiestom, siedmom a v ôsmom ročníku.

Termíny návštev:

- ZŠ Józsefa Kovátsa s VJM, Bátorove Kosihy – 21.01.2019, 19.02.2019, 26.03.2019, 16.04.2019, 27.05.2019, 13.06.2019, 24.09.2019, 23.10.2019, 11.11.2019
- ZŠ Bélu Bartóka s VJM, Veľký Meder – 22.01.2019, 04.02.2019, 12.03.2019, 09.04.2019, 21.05.2019, 11.06.2019, 17.09.2019, 15.10.2019, 12.11.2019
- ZŠ Mátyása Korvina s VJM, Šamorín – 23.01.2019, 20.02.2019, 13.03.2019, 10.04.2019, 22.05.2019, 25.09.2019, 29.10.2019, 15.11.2019

ZŠ Józsefa Kovátsa s VJM - Kováts József Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Hlavná 889, Bátorove Kosihy

1.stupeň

Využitie aktivít z metodických listov pedagógmi v ročníkoch 1.- 4. od januára do novembra 2019 na 23 vyučovacích hodinách bolo v rozsahu 94,71%, v roku 2018 89,30%. Výchovno-vzdelávací proces bol rozšírený aj vlastnými námetmi učiteľov (5,29%), avšak tieto aktivity oproti minulému školskému roku (10,70%) boli využité v menšej miere. Nakoľko v obci žiaci pochádzajú z prostredia, v ktorom rozprávajú takmer výlučne materinským jazykom, tu škola poskytuje možnosť v každom ročníku - veku primerane - osvojiť si štátny jazyk v rámci vyučovacieho procesu. Na 88,14% vyučovacích hodinách slovenského jazyka používali počas aktivít bezvýhradne slovenský jazyk a len minimálne maďarský jazyk (11,86%).

Prevažujúcou vyučovacou formou v rámci aktivít bolo aj tento rok frontálne prezentovanie učiva 58,42% (minulý rok 63,54%), napr. pri preberaní nového učiva, hudobno-pohybovej hre, speve piesne, rytmizovaní riekanky; alebo niečo spoločne vysvetliť, oznámiť a pod. V porovnaní s minulým školským rokom nastalo zlepšenie vo využívaní inej organizačnej formy práce. Pri práci sa využívala individuálna aj skupinová forma (práca vo dvojiciach alebo v skupinách). Skupinová forma práce sa tento rok zvýšila z 4,40% na 6,32%, práca vo dvojici z 6,91% na 11,58%. Individuálnu formu práce tento rok zvolili pedagógovia oproti minulému roku v menšej miere 23,68%, keďže táto forma práce bola využívaná v rozsahu 25,15%. Pri pedagogickom prístupe učiteľ adekvátne kládol požiadavky na žiakov tak, aby boli pre nich splniteľné a motivujúce k ďalšiemu napredovaniu v komunikatívnych schopnostiach. Pri implementovaní metodických listov do edukačného procesu využívali pedagógovia množstvo svojpomocne vyrobených pomôcok podnecujúcich kreativitu a učenie sa. Miera zapojenia žiakov do edukačného procesu bola vysoká, všetci žiaci sa aktívne zapájali v rozsahu 89,27%, takmer všetci žiaci v rozsahu 10,73%, čo svedčí o tom, že motivácia žiakov, aktivizačné metódy zamerané na rozvoj hovorenia (komunikácie) a klíma v triede vedú k upevňovaniu pasívnej i aktívnej slovnej zásoby. Vyučujúci aplikovali širokú škálu metodických pomôcok od svojpomocne pripravených až k digitálnym materiálom (edukačný softvér k učebnici, digitálna tabuľa, CD – nahrávky, obrázkové a slovné kartičky, pexeso, nástenné obrazy, pracovný zošit a učebnice). Postoj žiakov k overovaným aktivitám bol v rozsahu 92,05% pozitívny a 7,95% neutrálny, čo svedčí o neustálom udržiavaní pozornosti a pozitívnej motivácie u žiakov. Učitelia na hodine priebežne hodnotili prácu žiakov a v závere vyučovacej hodine do procesu hodnotenia zapojili aj samotných žiakov, dali priestor aj sebareflexii a vzájomnému hodnoteniu žiakov. Niektorí zvládali hodnotenie iba s pomocou pedagóga. Vo väčšine tried sú žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí majú rozdielne schopnosti, niektorí majú dysfunkcie, poruchy učenia sa, ktoré sa prejavujú ťažkosťami v osvojení si a používaní jazyka. Pri integrovaní týchto žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami učitelia postupujú vo vyučovaní podľa odporúčania psychológov a špeciálnych pedagógov.

2.stupeň

Priebeh implementovania aktivít z metodických listov (ML) bol sledovaný na vyučovacích hodinách v piatom, šiestom, siedmom a ôsmom ročníku. Učitelia implementovali do vyučovania aktivity z metodických listov vo veľkej miere. Na vyučovacích hodinách sme zaznamenali overenie aktivít z metodických listov v rozsahu 96,49% a pedagógovia obsahovú náplň vyučovacej hodiny dopĺňali vlastnými námetmi v rozsahu 3,51%. V porovnaní s rokom 2018 nastal nárast implementovania aktivít z metodických listov o 13,49%. Priemerne počas jednej vyučovacej hodiny boli do výchovno-vzdelávacieho procesu zaradené 3 aktivity. Vyučovacie hodiny boli dobre zorganizované, v rámci štruktúry nechýbala ani jedna časť klasickej vyučovacej hodiny. Pedagógovia kládli dôraz na motivačnú časť hodiny, na uvedenie žiakov do slovenského jazyka aplikovali vhodné cvičenia (motivačný rozhovor, jazykové hry, hádanky...) z ML. V tejto časti hodiny prevažne využívali frontálnu prácu. Z motivačných metód prevládali motivačný rozhovor, doplňovačky, rébusy. V hlavnej – expozičnej časti hodiny bol kladený dôraz na osvojovanie si učiva názornými, heuristickými metódami a metódami samostatnej práce. Na každej hodine bola využívaná interaktívna tabuľa, gramatické karty, CD nahrávky. Pri práci s textom učiteľ predčítal text, nasledovalo hlasné čítanie žiakov, práca s textom, s učebnicou, so slovníkom, skupinová práca, práca vo dvojiciach. Pri fixácii učiva prevládali aplikatívne cvičenia (komunikatívne), rôzne kognitívne cvičenia, doplňacie cvičenia. V minimálnej miere boli používané i cvičenia na výslovnosť. V závere hodiny zhodnotili hodinu i prácu na hodine žiaci i pedagóg. Vo vyučovacom procese bola v popredí komunikatívnosť, dôraz sa kládol na globálne porozumenie čítaného textu. Rozvoj komunikačných zručností žiakov bol podporovaný najmä kladením jasne formulovaných otázok, realizáciou aktivít z ML, tvorením dialógu. Pozitívum je, že učitelia vo väčšine vyžadovali od žiakov, aby i medzi sebou komunikovali po slovensky, napr. pri skupinovej práci. Komunikačné nedostatky sa prejavili hlavne pri prerobávaní čítaného textu, žiaci naďalej potrebujú pomoc učiteľa pri štylizovaní viet, taktiež korekciu výslovnosti. Žiaci vyrastajú v takmer čisto maďarskom prostredí, so štátnym jazykom sa stretávajú vo väčšine prípadov iba v škole. Tento fakt intenzívne ovplyvňuje ich jazykovú zdatnosť. V niektorých skupinách je výrazná jazyková bariéra, ktorá komplikuje implementáciu ML. Na hodinách pri implementovaní ML sme zaznamenali výlučné používanie slovenského jazyka zo strany pedagóga, vysvetľovanie neznámych pojmov prebiehalo opisom, uvedením synonym, použitím prekladového slovníka alebo slovníka v učebnici. Učitelia prihliadali na rôzne učebné štýly žiakov, náročnejšie nové slová vyskytujúce sa v čítanom texte boli i s maďarským ekvivalentom premietnuté na tabuli, takže

i vizuálne, príp. kinestetické typy žiaka boli zohľadnené. Pri implementácii ML do edukačného procesu sa sledovali i vyučovacie formy v rámci aktivity. Prevažujúcou formou vyučovania bola frontálna práca (40,63%), skupinová práca sa vyskytovala v rozsahu 29,69%, individuálna práca 21,88% a v menšej miere sa realizovala práca vo dvojici (7,81%). Postoj žiakov k overovaným aktivitám bol zväčša pozitívny, v menšej miere neutrálny, negatívny postoj bol zaevidovaný len v jednom prípade. Aktivita žiakov na hodinách bola mierna až vysoká. Naďalej pretrvávajú problémy s čítaním slovenského textu, čo nepriaznivo ovplyvňuje efektívnosť overovaných ML. Rečový prejav žiakov vo veľkej miere nezodpovedal veku, ale bežné pokyny vyučujúcich žiaci pochopili, nadobudli automatický charakter. Bolo by vhodné posilniť cvičenia zamerané na výslovnosť, viac času venovať fonetike a fonológii jazyka. Keďže medzi jednotlivcami je veľký rozdiel v ovládaní jazyka, je opodstatnená požiadavka diferencovať žiakov pri skupinovej práci (napr. jazykovo zručnejším žiakom pridať úlohy navyše). Pozitívne hodnotíme používanie didaktických pomôcok, vďaka ktorým sa rôznymi formami sprístupňuje osvojovanie si novej slovnej zásoby v rámci komunikačných tém. Atmosféra na vyučovacích hodinách bola priateľská. Hodnotenie aktivít a výkony žiakov sa uskutočňovalo na konci vyučovacej hodiny rôznymi technikami sebahodnotenia.

ZŠ Bélu Bartóka s VJM – Bartók Béla Alapiskola, Bratislavská 622/38, Veľký Meder

1. stupeň

V roku 2019 v období od januára do novembra v ročníkoch 1.-4. bolo 155 realizovaných aktivít, z toho z metodických listov bolo realizovaných 139 aktivít (88,68 %), čo je v porovnaní s rokom 2018 (74,58 %) zvýšenie o viac ako 14 %. Aktivity navrhnuté pedagógmi boli využité šesťkrát (10,32 %). Bezvýhradné používanie slovenského jazyka počas aktivít bolo v rozsahu 86,45 % a minimálne používanie materinského jazyka počas aktivít bolo v rozsahu 13,55 %. Počas jednej vyučovacej jednotky bolo do edukačného procesu implementovaných priemerne 5,17 aktivít (v minulom roku 4,5). V organizačnom rozčlení vyučovacej hodiny v rámci aktivity prevládala frontálna práca (64,02 %) a individuálna práca (21,95 %). Práca vo dvojiciach na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry (9,76 %) vhodne rozvíjala aj sociálne kompetencie žiakov, vhodnou formou bola aj z dôvodu, že pomáhala pochopiť náročnejšie témy vzájomnou spolupracou. Dvojice žiakov boli tvorené tak, že učiteľ žiakov diferencoval podľa ich schopností, bolo slabší žiak spolupracoval so šikovnejším žiakom. Skupinová práca v rámci aktivít bola v rozsahu (4,27 %). Miera zapojenia všetkých žiakov do edukačného procesu bola najmä pri realizácii didaktických hier vysoká (93,59 %), takmer všetci žiaci sa zapojili v rozsahu 3,21 %, aktívni jednotlivci v rozsahu 1,28 % a učiteľom vybraní jednotlivci v rozsahu 1,92 %. Postoj žiakov k overovanej aktivite bol v každom prípade pozitívny na 100%, nezaznamenali sme ani neutrálny, ani negatívny postoj. Na vyučovacích hodinách boli uplatnené rôzne motivačné a fixačné metódy, ktoré napomáhali implementovaniu aktivít z metodických listov. Miera spontánnej aktivity žiakov bola vysoká - 83,55 %, mierna - 13,82 % a aktivita podmienená výzvou pedagóga 2,63 %. Po ukončení jednotlivých aktivít pedagógovia priebežne ústne hodnotili výkon žiakov v rozsahu 95,54 %, žiaci hodnotili vlastnú prácu v rozsahu 4,46 %. V závere väčšiny sledovaných hodín boli uplatnené metódy kontroly a hodnotenia pedagógom, učiteľ bežne hodnotil výstupy žiakov (51,72 %), podnecoval ich k sebahodnoteniu, vytváral aj väčšiu zodpovednosť u žiakov za vlastný proces vzdelávania (48,28 %). Sebahodnotenie žiaka nacvičovali už od prvého ročníka tak, aby si žiaci na sebahodnotenie zvykli a naučili sa ho realizovať. Takto oceňovaná snaha žiakov ovplyvňuje pozitívne myslenie a sebavedomie, ako aj vzťah ku školskej práci, hodnotenie je tak vysoko efektívne a pozitívne pri vytváraní atmosféry na vyučovacích hodinách.

2.stupeň

Učitelia vo výchovno-vzdelávacom procese overovali aktivity z metodických listov v rozsahu 97,65% a pedagógovia obsahovú náplň vyučovacej hodiny dopĺňali vlastnými námetmi v rozsahu 2,35%. V porovnaní s rokom 2018 nastal nárast implementovania aktivít z metodických listov o 16,65%. Počas aktivít sa vo väčšej miere používal jazyk slovenský (83,53%), v menšej miere sa hovorilo jazykom vyučovacím (15,3%). V komunikácii medzi žiakmi naďalej pretrváva striedanie slovenského a vyučovacieho jazyka. Komunikačné zručnosti sú ovplyvnené dvojjazyčným prostredím, v ktorom žiaci vyrastajú. Prevažujúcou vyučovacou formou je frontálna práca – 48,84%. Oproti roku 2018 je to však zlepšenie o 16,16%. Individuálna práca bola druhou najvyužívanejšou vyučovacou formou v rozsahu 24,42%. Skupinová práca bola využívaná na 18,6% a minimálne sa pedagógovia venovali práci vo dvojici – 8,14%. Počas skupinovej práce prevládalo používanie materinského jazyka. Za nedostatok skupinovej práce považujeme to, že vo väčšine najšikovnejší žiak skupiny pracuje i za ostatných, príp. učiteľ nemá spätnú väzbu, či všetci žiaci v rámci skupiny pracovali. Miera zapojenia žiakov do edukačného procesu je nasledovná: v 54,88% pracovali všetci žiaci, v 31,71% pracovali takmer všetci žiaci, v 9,76% len aktívni jednotlivci a v 3,65% učiteľom vybraní jednotlivci. Z uvedených percent vyplýva, že implementovaním metodických listov do edukačného procesu sa zvyšuje i miera zapájania žiakov do vyučovania. Učitelia pomocou aktivít v metodických listoch aktivizovali žiakov, aktivity spojili s vlastnými vhodne zvolenými pomôckami. Postoj žiakov k overovaným aktivitám bol prevažne pozitívny, v minimálnej miere neutrálny. S negatívnym postojom sme sa nestretli. Žiaci boli na hodinách aktívni, atmosféra bola priateľská. Na každej vyučovacej hodine dostali žiaci priestor na sebareflexiu, žiaci hodnotili výkony vlastnej práce. Naďalej však absentuje hodnotenie po každej aktivite. Nedostatky sa prejavujú v oblasti čitateľských zručností – problémy s plynulým čítaním. Vyučovacie hodiny boli dobre zorganizované, v rámci štruktúry nechýbala ani jedna časť klasickej vyučovacej hodiny. Pedagógovia kládli dôraz na všetky časti hodiny, vhodne využívali rôzne metódy vyučovania, najčastejšie názorné metódy, akustické (CD), motivačný rozhovor. Dôraz bol kladený na komunikatívnosť, na prácu s textom.

ZŠ Mátyása Korvina s VJM – Corvin Mátyás Alapiskola, Rybárska 1093/2, Šamorín

1.stupeň

Implementovanie aktivít z metodických listov bolo sledované od septembra na 25 vyučovacích hodinách v prvom ročníku (6), v druhom (8), v treťom (8) a vo štvrtom ročníku (3). Učitelia vo výchovno-vzdelávacom procese overovali aktivity z metodických listov v rozsahu 94,78 %, čo je oproti minulému roku značný nárast (77,14 %). Pedagógmi navrhnuté vlastné námety tvorili 5,22 %. Do jednej výchovno-vzdelávacej hodiny bolo zaradených priemerne 5,4 aktivít. Vyučujúce so žiakmi komunikovali takmer výlučne v slovenskom jazyku (97,76 %), žiaci chápali príkazy a pokyny vyučujúcich a rozumeli ich prejavom. Taktiež stimulovali žiakov k súvislému vyjadrovaniu sa s dôrazom na správnu výslovnosť. Spájali rečovú komunikáciu so spevom a pohybom. Počas skupinovej práce alebo práci vo dvojici žiaci často v komunikácii medzi sebou používali slovenský jazyk. Najčastejšie bola využívaná frontálna práca, najmä v hlavnej časti vyučovacích hodín - 55,63 %, v roku 2018 to bolo 50,48 % a individuálna forma - 29,80 %, v roku 2018 to bolo 42,71%. Prácu vo dvojici využívali vo väčšej miere tento rok (9,27%) ako minulý rok (2,91 %) a formu skupinovej práce využívali v rozsahu 5,3 %, oproti roku 2018 - 3,88 %. Miera zapojenia žiakov do edukačného procesu bola vysoká (všetci žiaci 96,06 %, takmer všetci žiaci 3,94 %). Vo fáze sprístupňovania nového učiva na hodinách boli využívané aj multimediálne prostriedky (CD) a obrázkové materiály, ktoré ponúkali pútavé zážitky v danom tematickom okruhu. Žiaci si tak boli schopní zapamätať omnoho viac informácií ako pri obyčajnom výklade. Vyučujúce vychádzali z už osvojených poznatkov žiakov. Postoj žiakov k overovaným aktivitám bol 100% pozitívny. Aktivity vhodne rozvíjajú vzťahy v kolektíve detí, čo prospieva k vytvoreniu dobrej klímy v triede, a tým aj k zvyšovaniu motivácie. Spontánna aktivita žiakov dosiahla vysokú mieru 91,04 %, aktivita podmienená výzvou pedagóga 7,46 % a mierna aktivita 1,49 %. Edukačné činnosti realizované v priebehu hier a hravých činností využívali rôznymi formami práce, a to skupinovú, frontálnou i individuálnou. Vo výchovno-vzdelávacom procese učitelia pristupovali k deťom citlivo a priateľsky. Rešpektovali ich osobitosti, viedli ich k samostatnosti, tvorivosti a podporovali ich sebavedomie a sebadôveru pozitívnym hodnotením. Pedagógovia využívali priebežné verbálne hodnotenie v rozsahu 95,88 %, hodnotenie samotnými žiakmi v rozsahu 4,12 %. Hodnotenie realizovaných aktivít v závere hodiny pedagógom bolo v rozsahu 50,22 % a hodnotenie žiakmi 49,78 %. Sebahodnotenie žiakov bolo sebareflexiou ohľadom vlastných výkonov na danej vyučovacej hodine.

2.stupeň

Priebeh implementovania aktivít z metodických listov bol sledovaný na vyučovacích hodinách v piatom, šiestom, siedmom a v ôsmom ročníku. Učitelia implementovali do vyučovania aktivity z metodických listov vo veľkej miere. Na vyučovacích hodinách sme zaznamenali overenie aktivít z metodických listov v rozsahu 94,74% a pedagógovia obsahovú náplň vyučovacej hodiny dopĺňali vlastnými námetmi v rozsahu 5,26%. V porovnaní s rokom 2018 nastal nárast implementovania aktivít z metodických listov o 10,74%. Pedagógovia na implementovanie metodických listov využili každú časť hodiny. Použité formy a metódy práce boli adekvátne vo vzťahu k cieľom projektu. Cieľ hodiny bol vždy jasne formulovaný. Učitelia viedli žiakov k zdokonaľovaniu sa v jazyku, dôraz kládli na komunikáciu a na čitateľské zručnosti. Vo väčšine boli hodiny zorganizované racionálne, vyučovací čas bol využitý v plnej miere. Pozitívom je dôraz na motiváciu, boli aplikované vhodné cvičenia na uvedenie žiakov do slovenského jazyka, najčastejšie jazykové hry a motivačný rozhovor. Expozičná časť hodiny sa venovala aktivitám na osvojenie si učiva, žiaci si vytvárali zručnosti a návyky potrebné na prácu s textom. V dostatočnej miere sa dbalo na medzipredmetové vzťahy. Pri práci s textom boli žiaci vedení ku globálnemu porozumeniu textu. Ako nedostatok možno uviesť časté striktné využívanie otázok v učebnici alebo v metodickom liste. Taktiež nebol vytvorený priestor na zohľadnenie rozdielnych jazykových schopností žiakov. Prostredie, v ktorom žiaci vyrastajú je dvojjazyčné, ich komunikačné schopnosti sú na dobrej úrovni. Z celkového počtu hospitovaných hodín sa počas aktivít výlučne používal slovenský jazyk v rozsahu 92,11%, hodiny s minimálnym používaním maďarského jazyka boli v rozsahu 7,89%. Prevažujúcou vyučovacou formou v rámci aktivity je i naďalej frontálna práca, a to v rozsahu 65,9%. Rovnaké percento vykazuje práca vo dvojici a individuálna práca žiakov – 9,1%. Skupinovú prácu využívali v rozsahu 15,9%. Nedostatky sa vyskytli práve počas skupinovej práce žiakov. Jeden žiak bol v skupine väčšinou dominantný, učiteľ nemal spätnú väzbu, či všetci žiaci v rámci skupiny pochopili úlohu, či všetci pracovali. Taktiež žiaci vo vzájomnej komunikácii používali vyučovací jazyk. Miera zapojenia všetkých žiakov do edukačného procesu je nedostatočná, len 31,71%. Postoj žiakov k overovaným aktivitám bol pozitívny, príp. neutrálny, negatívny postoj sme nezaznamenali. Absentovalo hodnotenie bezprostredne po realizácii aktivity. Hodnotenie v závere hodiny realizovali pedagógovia v rozsahu 39,22%, žiaci 31,37%, v 29,41% hodina nebola hodnotená. Atmosféra na hodinách bola uvoľnená, podnecujúca.

D/ Koordinátor priebežne v roku 2019 sledoval jeho hladký priebeh a plnenie úloh, vyplývajúcich z projektu.

V snahe efektívneho riešenia úloh vyplývajúcich z projektu koordinátor projektu zorganizoval tri pracovné stretnutia riešiteľského tímu: 28.01.2019 v Bratislave, 22.02.2019, 21.06.2019 v Komárne a dňa 28.08.2019 stretnutie koordinátora s riaditeľmi škôl zapojených do projektu.

V máji 2019 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR predĺžilo projekt do konca decembra 2021, navýšilo rozpočet projektu od 1. septembra 2020 do 31.decembra 2021 o 127 600 eur, o čom informoval koordinátor zainteresované subjekty v rámci projektu.

2/ NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH MERANÍ VZDELÁVANIA

V roku 2019 sa NÚCEM v rámci projektu zamerail na prípravu, tvorbu a predpilotáž testov pre výstupné testy zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre žiakov 4. ročníka ZŠ s VJM, testovanie ktorých sa uskutoční koncom školského roka 2019/2020.

Vytvorené testové úlohy plne rešpektujú obsah vzdelávania a výkonový štandard deklarovaný v inovovanom Štátnom vzdelávacom programe pre primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy, vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Slovenský jazyk a slovenská literatúra.

Zo 60 úloh vytvorených autorským tímom boli zostavené 2 na seba naväzujúce pilotné testy a nahovorené 1 CD s nahrávkami na počúvanie s porozumením. Testy obsahovali 2 typy úloh (s výberom 1 správnej odpovede zo 4 možností; s tvorbou krátkej odpovede) a mali nasledovné zameranie s takýmto počtom úloh:

Test	Zameranie	Počet úloh	spolu
1. test	I. Počúvanie s porozumením	10	30
	II. Čítanie s porozumením	20	
2. test	III. Slovná zásoba	15	25
	IV. Písomný prejav	10	
spolu			55

I. časť testu **Počúvanie s porozumením** obsahovala 2 nahrávky. 1. nahrávka (dialóg) bola rozčlenená na 9 kratších sekvencií, po ktorých vždy nasledovala úloha. 2. nahrávku (prozaický text) si žiaci vypočuli celú naraz dvakrát za sebou a potom riešili úlohy s ňou súvisiace. Prostredníctvom tejto časti boli overované schopnosti žiakov porozumieť počutým informáciám, interpretovať a reprodukovať ústne texty.

II. časť **Čítanie s porozumením** obsahovala 3 súvislé texty (2 umelecké, 1 vecný), na ktoré sa vždy vzťahovalo 5 úloh overujúcich na rôznych kognitívnych úrovniach schopnosti žiakov porozumieť, interpretovať a reprodukovať texty písomné.

III. časť **Slovná zásoba** obsahovala voľné úlohy bez spoločného kontextu overujúce rozsah osvojených lexikálnych prostriedkov.

IV. časť **Písomný prejav** obsahovala taktiež úlohy bez spoločného obsahu overujúce pravopisné, gramatické i fonologické zručnosti žiakov.

Administrácia pilotných testov prebehla na vybranej reprezentatívnej vzorke žiakov na základných školách s VJM v 2 termínoch:

V termíne od 6. do 18. júna 2019 sa uskutočnila administrácia 2. testu, zúčastnili sa jej žiaci 4. ročníkov ZŠ s VJM. Pilotné testovanie bolo realizované na vzorke 271 žiakov z 10 základných škôl s VJM. Priemerná úspešnosť žiakov bola 60,8 %, s reliabilitou 0,879 môžeme test považovať za vhodný na použitie ako jedno z kritérií pri rozhodovaní.

Administrácia 1. testu sa uskutočnila v termíne od 16. septembra do 8. októbra 2019 a zúčastnili sa jej žiaci 5. ročníkov ZŠ s VJM. Pilotný test bol realizovaný na vzorke 353 žiakov z 11 základných škôl s VJM. Priemerná úspešnosť žiakov bola 65,8 %, s reliabilitou 0,936 môžeme test považovať za vhodný na použitie ako jedno z kritérií pri rozhodovaní.

Priemerná úspešnosť v rámci jednotlivých testovaných oblastí bola nasledovná:

Test	Zameranie	Priemerná úspešnosť	Spolu
1. test	I. Počúvanie s porozumením	70,1 %	65,8 %
	II. Čítanie s porozumením	61,5 %	
2. test	III. Slovná zásoba	67,7 %	60,8 %
	IV. Písomný prejav	50,3 %	

Na základe analýz predpilotných testov v 4. a 5. ročníku ZŠ s VJM a v zmysle správ zo štatistického spracovania sa v roku 2020 zapracujú odporúčané zmeny a následne pripraví výstupný test pre žiakov 4. ročníka.

3/ ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

Štátna školská inšpekcia vykonala v školskom roku 2019/2020 v 3 školách zapojených do projektu *Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským* inšpekcie cielene zamerané na monitorovanie zmien v edukácii predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJSJL) v 2. až v 4. ročníku primárneho vzdelávania a v 5. až v 8. ročníku nižšieho stredného vzdelávania. Sledovala sa najmä účinnosť zmien v oblastiach: rozvíjanie komunikačných, jazykových a písacích kompetencií žiakov, efektívnosť využívania vyučovacích techník, zavádzanie inovatívnych metód a organizačných foriem práce, využívanie odporúčaných textových zdrojov a špecifických didaktických učebných pomôcok dodaných v rámci projektu, zabezpečenie odbornosti vyučovania predmetu SJSJL a podpora i rozvoj profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov.

Základná škola Bélu Bartóka s vyučovacím jazykom maďarským – Bartók Béla Alapiskola, Bratislavská 622/38, Veľký Meder- Nagymegyer

Inšpekčný výkon sa realizoval v dňoch 01. 10. 2019 do 04. 10. 2019 a od 07. 10. 2019 do 11. 10. 2019. Škola evidovala 543 žiakov, z nich 235 v ročníkoch primárneho vzdelávania žiakov a 288 v ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania. Na vyučovanie SJSJL boli triedy na prvom stupni rozdelené do 15-tich skupín a na druhom stupni bolo vytvorených 19 skupín.

Zabezpečenie odbornosti vyučovania SJSJL a zapojenie učiteľov do vzdelávania v rámci projektu

Vyučovanie predmetu SJSJL v primárnom vzdelávaní zaisťovali učitelia, ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky. V nižšom strednom vzdelávaní vyučovali predmet 7 vyučujúci, z nich 2 učiteľky (v 5. ročníku) nespĺňali osobitné kvalifikačné požiadavky na vyučovanie predmetu, mali aprobáciu pre prvý stupeň ZŠ.

V oblasti zabezpečenia odbornosti vyučovania nenastalo v škole zlepšenie.

V projekte aktívne pracovalo 7 učiteľiek – 4 roky, 3 vyučujúce – 3 roky, 1 – 2 roky a 3 učitelia 1 rok. V aktuálnom školskom roku sa do projektu začlenili ďalší 2 vyučujúci, ktorí doposiaľ kontinuálne vzdelávanie v rámci projektu neabsolvovali. Pedagógovia sa prevažne pravidelne zúčastňovali workshopov, využívali metodickú podporu poskytovanú odbornými zamestnancami ŠPÚ a MPC, posielali spoločne návrhy a námety na modifikáciu metodických materiálov. V dotazníku sa vyjadrili pozitívne k úrovni vzdelávania i realizovaných

workshopov zameraných na prácu s novými metodickými materiálmi. Štvrtina z opýtaných však priznala, že získané poznatky nie vždy dokázala v priamej edukačnej činnosti dostatočne využiť.

V oblasti ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov nastalo v škole mierne zlepšenie, do vzdelávania boli v rámci projektu zapojení 17 vyučujúci predmet SJSL čo bolo o 3 učiteľov viac ako v školskom roku 2018/2019 (14).

Modifikácia základných pedagogických dokumentov školy

Konkrétne edukačné ciele a stratégie vyplývajúce zo zapojenia školy do projektu boli zapracované do ročného plánu školy a do plánov metodických orgánov. Na podporu efektívnosti vyučovania predmetu, podobne ako v predchádzajúcom školskom roku, zvýšili o 1 hodinu v 7. ročníku počet hodín, zabezpečili v rozvrhu hodín jednotlivých tried každodenné vyučovanie predmetu SJSL. Do ŠkVP však neboli zapracované zmeny, ktoré sa týkali učebných osnov predmetu SJSL pre 4. a 8. ročník. V primárnom vzdelávaní uplatňovali učitelia ako učebné osnovy vzdelávacie štandardy predmetu SJSL bez modifikácie, v nižšom strednom vzdelávaní učebné osnovy vypracované s menšou modifikáciou vzdelávacích štandardov iba pre 5. ročník. Kritériá hodnotenia a klasifikácie žiakov v predmete boli vypracované, zohľadňovali špecifiká predmetu, stanovovali spôsob, formy a postupy hodnotenia, klasifikácie a dodržiavanie zásad, pravidiel zabezpečovania objektivity pri hodnotení výkonov žiakov. Učitelia používali vzorové tematické výchovno-vzdelávacie plány predmetu, ich modifikáciu v 5. a 6. ročníku konzultovali s odbornými zamestnankyňami ŠPÚ. K zmenám uskutočneným v ŠkVP sa vyjadrilo 75 % učiteľov pozitívne a takmer štvrtina ich za pozitívne nepovažovala. Až 90 % z oslovených učiteľov bolo spokojných so vzorovými tematickými výchovno-vzdelávacími plánmi. Rovnaké zistenia vyplynuli z údajov súvisiacich so zmenami v učebných osnovách predmetu SJSL. Zaujímavou sa javila skutočnosť, že učiteľky prvého stupňa nevnímali realizované zmeny pozitívne. Napriek výhradám však takmer všetci oslovení pedagógovia konštatovali pokrok v rozvoji komunikačných zručností žiakov a ich zvýšený záujem o vyučovanie SJSL.

Činnosť metodických orgánov

Metodické združenie učiteľov prvého stupňa a predmetová komisia SJSL vo svojich plánoch deklarovali ciele na zvýšenie úrovne vyučovania predmetu a aktívnu spoluprácu učiteľov pri plnení úloh a cieľov projektu. Členovia metodických orgánov priebežne analyzovali výchovno-vzdelávaciu činnosť, vyhodnocovali výsledky povinných písomných prác žiakov a prijímali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Činnosť metodických orgánov preukazovali výrazné znaky zlepšenia, najmä v oblasti vypracovania a dodržiavania vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov.

Materiálno-technické vybavenie školy

Učitelia prejavili nespokojnosť s vybavením školy učebnými pomôckami v rámci projektu. Viacerí si naďalej zabezpečovali pomôcky z vlastných zdrojov, zakupovala ich škola z darov rodičov a sponzorov (slovníky pre prvý a druhý stupeň, didaktické hry, výukové programy), niektoré pomôcky získali aj zapojením žiakov do projektu Raiffeisen banky Gesto pre mesto.

Uplatňovanie didaktických materiálov ŠPÚ

Metodické listy vypracované odbornými zamestnancami ŠPÚ boli pedagógmi školy pozitívne hodnotené. V dotazníku potvrdili ich prínos pre skvalitnenie edukácie v predmete SJSL. Z odporúčaných aktivít a činností považovali vyučujúce prvého stupňa za prínosné didaktické hry, aktivity na prácu s ilustráciami a k práci s textom, artikulačné a dýchacie cvičenia, sebahodnotenie, tvorbu dialógov, hádanky. Učiteľky druhého stupňa označili ako prínosné námety na rozvíjanie komunikačných schopností žiakov, aktivity vo vypracovaných pracovných listoch (najmä v metodickom liste literárna komunikácia) a dýchacie a artikulačné cvičenia z metodických listov pre prvý stupeň.

Priebeh výchovy a vzdelávania

Priame pozorovanie predmetu SJSL sa realizovalo na 34 vyučovacích hodinách (15 na prvom a 19 hodín na druhom stupni).

Silnou stránkou učenia sa žiakov v primárnom vzdelávaní (89 % hodín) boli preukázané vedomosti a zručnosti súvisiace s rozvíjaním *ústneho prejavu*. Žiaci ovládali texty piesní a detských hier určených na memorovanie, chápali bežné príkazy a pokyny učiteľa a prevažne rozumeli aj jeho súvislému ústnemu prejavu. Používali modelové vety a osvojenú základnú slovnú zásobu, veku primerane správne artikulovali, ich výslovnosť bola prevažne spisovná. V tvorbe krátkych dialógov na základe modelových viet boli zruční. V ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania chápali príkazy a pokyny učiteľa, rozumeli jeho súvislému prejavu, používali osvojenú slovnú zásobu prevažne s uplatnením spisovnej výslovnosti. Väčšina z nich používala v ústnom prejave modelové vety, pri tvorbe krátkych dialógov prejavili menej zručností (51 %). Učiteľky rozvíjali komunikačné kompetencie žiakov predovšetkým kladením stimulačných otvorených otázok a opakovaním a utvrdzovaním už osvojeného učiva, upozorňovaním na správnu výslovnosť a artikuláciu, zaradovaním uvoľňovacích cvičení. Recitovaniu básní a spievaniu piesní venovali menšiu pozornosť (42 % hodín).

V ročníkoch na prvom stupni žiaci prevažne plynule **čítali** krátke veku primerané texty so správnou výslovnosťou a dokázali vyhľadať základné informácie z textu. Ak dostali možnosť (35 % hodín) vedeli reprodukovať s pomocou nápovedných otázok učiteľa text, tvoriť jednoduché otázky (20 % hodín). Vlastné postoje a skúsenosti mali možnosť vyjadriť iba na 10 % hodín. Málo príležitostí mali na preukázanie zručností pri formulovaní základnej myšlienky prečítaného textu (1,7 % hodín). K **počúvaniu textu s porozumením** boli vedení iba na 2 z 15 pozorovaných hodín. **Čitateľskú gramotnosť** žiakov druhého stupňa rozvíjali vyučujúce cielenejšie, najmä zaradením tichého a hlasného čítania (72 %), zadávaním otázok na zisťovanie porozumenia (86 %) a úloh na vyhľadávanie jednoduchých informácií z čítaného alebo počutého textu (57 %), či k ústnej/písomnej sumarizácii textu (79 %). Žiaci na 53 % hodín porozumeli počutým alebo čítaným textom. jednoduchým otázkam k textu a dokázali na ne aj odpovedať. Čítali zväčša plynule, ale nie vždy so správnou artikuláciou. Ak dostali príležitosť, dokázali pomocou otázok reprodukovať text (60 %), v menšej miere aj vyjadriť vlastné postoje (43 %). Formulovať jednoduché otázky k obsahu textu alebo základnú myšlienku z prečítaného textu im väčšinou robilo ťažkosť (30 %). Na viac ako polovici hodín bolo do vyučovania zaradené počúvanie textu v podaní učiteľa alebo zvukovej nahrávky (63,2%). O počutom texte viedli učitelia so žiakmi motivačný rozhovor alebo im kládli otázky na zisťovanie pochopenia obsahu (56,6 %). K **písomnému prejavu** dostali žiaci v ročníkoch primárneho vzdelávania príležitosť takmer na každej hodine (78 %) Dokázali aplikovať základné pravidlá slovenského pravopisu – písanie odlišných grafém, odpisovanie, doplnenie písmen, doplnenie slov do viet, písanie viet... Aj vo vyšších ročníkoch v **písomnom prejave** primerane aplikovali pravidlá slovenského pravopisu (písanie i/y, vybrané slová...). Na 80 % hodín boli vedení k písaniu textov do zošitov, do pracovných listov a na tabuľu. Z pohľadu vyučovania učiteľom bol rozvoj komunikačných zručností žiakov podporovaný celkovo na 66 % hodín najmä kladením jasne formulovaných otázok, zaradením opakovania a utvrdenia osvojeného učiva v rámci komunikačných tém, realizáciou aktivít z metodických listov. Vyučujúci sa menej zamerali na podporu rozvíjania čitateľskej gramotnosti 37 % hodín. Nedostatky sa prejavili v nevyužívaní počúvania textu, zvukovej nahrávky, nevedenie žiakov k sumarizácii textu, jeho dramatizácii a na druhom stupni do hrových rečových činností.

Miera používania slovenského jazyka na vyučovacích hodinách

Žiaci pri odpovediach na otázky a prevažne aj pri riešení úloh a cvičení spravidla používali slovenský jazyk. V prípade nejasností sa pýtali a rovnako pri korekciách chybnej odpovedi spolužiaka komunikovali prevažne v materinskom jazyku (na 56 % pozorovaných hodín).

Sebahodnotiace výroky vyjadrovali takmer vždy v slovenskom jazyku pomocou pripravených kariet s modelovými vetami. Pri kooperačných aktivitách používali skoro vždy (44 % hodín) alebo často (30 % hodín) slovenský jazyk. Konverzácia medzi spolužiakmi prebiehala v oboch jazykoch predovšetkým pri práci vo dvojici alebo v skupinách v ročníkoch primárneho vzdelávania. Učiteľky pri administrácii vyučovacej hodiny, pri zadávaní úloh a pri hodnotení používali len slovenský jazyk. Pri vysvetľovaní na 6 hodinách používali v obmedzenej miere aj materinský jazyk.

Uplatňovanie vyučovacích techník

Riadené techniky boli zaradované skoro vždy v úvodnej časti hodín (74 % pozorovaných hodín), počas hlavnej časti (79 %) a na tretine hodín aj v ich záverečnej časti. Čiastočne kontrolované techniky (brainstorming, reťazový dialóg, prerozprávanie príbehu...) uplatňovali učitelia v rôznej miere v úvode, v hlavnej časti na 59 % hodín a v závere zriedka. Voľné techniky (diskusia, aktívne jazykové hry...) neboli vôbec využívané v úvodnej a v záverečnej časti hodín a iba zriedka v ich hlavnej časti.

Učiteľky takmer na 100 % pozorovaných hodín zaradili počas hlavnej časti motivačné metódy, expozičné, fixačné a metódy kontroly a hodnotenia. Z metód na vyučovanie jazyka uplatnili na každej hodine priamu (direktnú) metódu (100 %) a takmer na každej hodine komunikatívnu metódu a audiolingválnu metódu. V primárnom vzdelávaní využívali aj metódu odpovede celým telom (23 %), audiovizuálnu metódu (44 %) a didaktické hry v slovenskom jazyku (41 %). V nižšom strednom vzdelávaní sa často vyskytlo zaradenie brainstormingu a brainwritingu (44 %). Ojedinele boli uplatnené situačná metóda (15 %), gramaticko-prekladová metóda (12 %), hranie rolí (3 %) a projektové vyučovanie (3 %).

Využívanie učebných pomôcok

Účelne sa na hodinách využívali učebnice, učebné texty, zvukové nahrávky (CD k učebnici). Zo špecifickej didaktickej techniky dodanej v rámci projektu bola uplatnená interaktívna tabuľa prevažne na prezentáciu učiva. Vyučovanie bolo vhodne podporované učebnými pomôckami, ktoré odporúčali metodické listy (nástenné obrazy, slovníky, pracovné listy...) alebo učiteľmi svojpomocne vyhotovenými pomôckami (vlastné pracovné listy, výukové programy, prezentácie, nástenné tabule, školské potreby, veci v triede...).

Zaradovanie organizačných foriem a metód vyučovania

Vo vyučovaní sa zriedka vyskytlo zaradovanie práce vo dvojici či jednotnej skupinovej práce a rovnako bola menej často zadávaná diferencovaná skupinová práca. Z organizačných foriem bola vo veľkej miere preferovaná frontálna a často samostatná individuálna práca.

Zhrnutie zistení z pozorovania edukácie v škole

Výsledné zistenia z priameho pozorovania edukácie v predchádzajúcich troch školských rokoch preukázali, že k pozitívam na oboch stupňoch vzdelávania patrilo rozvíjanie ústneho prejavu žiakov a podpora rozvoja písomných komunikačných zručností. K nedostatkom prináležala nízka podpora rozvíjania čitateľskej gramotnosti a vedenie žiakov k aktívnemu počúvaniu s porozumením. Miera komunikácie učiteľa aj žiakov v cieľovom jazyku bola porovnateľná s predchádzajúcim rokom. Žiaci väčšinou využívali slovenský jazyk a obmedzovali používanie materinského jazyka. Na porovnateľnej úrovni bolo zaradovanie vyučovacích techník (prevažovali riadené techniky, čiastočne sa uplatnili aj kontrolované a voľné techniky vyučovania), variabilných organizačných foriem práce a aktivizujúcich vyučovacích metód. Na podporu zvýšenia názornosti vyučovania boli takmer na každej zo sledovaných hodín využívané učebnice, učebné texty, metodické listy, učebné pomôcky odporúčané v metodických materiáloch. Využívanie materiálno-technickej podpory z projektu sa zlepšilo, avšak špecifické didaktické pomôcky (interaktívna tabuľa) boli vo vyučovaní málo využívané.

Základná škola Józsefa Kovátsa s vyučovacím jazykom maďarským, Kováts József

Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Hlavná 889, Bátorove Kosihy - Bátorkeszi

Inšpekčný výkon sa realizoval v dňoch 07. 10. 2019, 08. 10. 2019 a 10. 10. 2019. Škola evidovala 159 žiakov, z toho 73 na prvom a 86 na druhom stupni. V 6. a 7. ročníku sa pre vyšší počet žiakov v triedach realizovalo vyučovanie SJSJL v 4 skupinách.

Zabezpečenie odbornosti vyučovania SJSJL a zapojenie učiteľov do vzdelávania v rámci projektu

Vyučovanie SJSJL zabezpečovali 4 učiteľky spĺňajúce požadované kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky. Jedna učiteľka vyučovala na prvom aj na druhom stupni, mala ukončené rozširujúce štúdium slovenského jazyka a literatúry.

V oblasti zabezpečenia odbornosti vyučovania nastalo v škole zlepšenie. V školskom roku 2019/2020 boli trvalo zapojení do projektu 4 vyučujúci. Z dotazníkov zadaných učiteľom vyplynulo, že v projekte aktívne pracovali **2** učiteľky – 4 roky, **1** vyučujúca – rok a 1 učiteľka prvého stupňa začala pracovať v projekte iba v aktuálnom školskom roku. Aktívna účasť všetkých pedagógov na odborných seminároch, workshopoch organizovaných odbornými zamestnancami ŠPÚ a MPC a následne príprava námetov dobrej praxe na doplnenie aktivít metodických listov podporovali plnenie cieľov stanovených v ŠkVP a zároveň podporovali ich profesijný rozvoj. V dotazníku hodnotili pozitívne vzdelávanie zamerané na prácu s metodickými materiálmi. Ich absolvovaním nadobudli dostatok poznatkov na skvalitnenie svojej edukačnej činnosti. **V oblasti ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov nastalo v škole mierne zlepšenie.**

Modifikácia základných pedagogických dokumentov školy

Reálne plnenie cieľov projektu definovaných v ŠkVP výrazne podporovalo akceptovanie rámcového učebného plánu (v predmete SJSJL delenie žiakov na skupiny pri ich vyššom počte v triedach 6. a 7. ročníka), zriadenie odborných tried na prvom stupni a jazykovej učebni na druhom stupni. Učebné osnovy predmetu SJSJL pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli totožné so vzdelávacím štandardom štátneho vzdelávacieho programu pre príslušný predmet bez modifikácie vyplývajúcej zo zámerov projektu. Škola v učebnom pláne nevyužila disponibilné hodiny na posilnenie vyučovania SJSJL v 7. ročníku. Kritériá hodnotenia a klasifikácie žiakov v predmete SJSJL boli v primárnom vzdelávaní súčasťou učebných osnov, v nižšom strednom vzdelávaní boli vzhľadom na špecifiká predmetu rozpracované v samostatnom internom dokumente. Oslovení pedagógovia považovali

uskutočnené zmeny (v ŠkVP, v učebnom pláne školy, v učebných osnovách predmetu SJSL, v kritériách hodnotenia a klasifikácie žiakov v predmete SJSL, v oblasti materiálno-technického vybavenia školy, v metodických listoch na vyučovanie SJSL) za prínosné. Pozorovali aj pokrok v rozvoji komunikačných zručností žiakov a nárast ich záujmu o vyučovací predmet. V zadanom dotazníku vo voľných odpovediach uviedli, že všetky aktivity z odporúčaných metodických listov (rôzne hry, dialógy) v edukácii využívali.

Činnosť metodických orgánov

V činnosti metodických orgánov naďalej absentovalo interné vzdelávanie učiteľov na prehlbovanie ich profesijného a osobného rastu, analyzovanie študijných výsledkov žiakov a prijímanie adekvátnych opatrení na odstránenie nedostatkov vo výchovno-vzdelávacom procese s dopadom na zvyšovanie úrovne vyučovania. Učitelia sa nezaoberali problematikou súvisiacou s uplatňovaním odporúčaných metodických listov vyhotovených v rámci realizovaného projektu vo vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením (ľahký mentálny postih). Výstupy z projektu, spätná väzba zamestnancov MPC a ŠPÚ po návšteve vyučovacích hodín, témy odborných seminárov, odporúčania a rady neboli prerokované v metodických orgánoch. Mierne znaky zlepšenia boli pozorované v činnosti metodického združenia prvého stupňa. Jeho členovia mali stanovené ciele a úlohy na školský rok 2019/2020, ktoré začali reálne napĺňať. Zapracovaním špecifických kritérií na kontrolu a hodnotenie žiakov do učebných osnov predmetu SJSL na druhom stupni sa vytvorili predpoklady pre zaistenie jednotného a objektívneho postupu pri hodnotení žiackych výkonov. **Činnosť metodického združenia a predmetovej komisie preukazovali mierne znaky zlepšenia.**

Materiálno-technické vybavenie školy

Nie všetci oslovení vyučujúci boli spokojní s materiálno-technickým vybavením školy v rámci projektu. Z ich vyjadrení vyplynulo, že sa síce vďaka lepšiemu materiálnemu vybaveniu posilnilo vyučovanie SJSL, ale naďalej si museli svojpomocne vyrábať niektoré učebné pomôcky a vyhľadávať obrázkový materiál.

Uplatňovanie metodických listov

V dotazníku učitelia potvrdili spokojnosť so vzdelávaním zameraným na prácu s metodickými materiálmi (vypracované vzorové tematické výchovno-vzdelávacie plány a metodické listy pre jednotlivé ročníky). Podľa nich nadobudli dostatok poznatkov na skvalitnenie svojej edukačnej činnosti.

Priebeh výchovy a vzdelávania

Priebeh výchovy a vzdelávania sa z hľadiska učenia sa žiakov a vyučovania učiteľom sledovali na 11 vyučovacích hodinách (5 na prvom a 6 na druhom stupni).

V triedach primárneho vzdelávania prevládal aktívny, *ústny rečový prejav* žiakov, ktorí zväčša veku primerane správne artikulovali, spisovne vyslovovali slová, chápali bežné príkazy a pokyny, pohotovo na ne reagovali. Súvislému prejavu učiteľa zväčša porozumeli, vedeli vykonať korekciu svojej odpovede. V rámci komunikačných tém používali iba na 45 % hodín naučené modelové vety a už osvojenú slovnú zásobu. Vyjadrovacie schopnosti jednotlivcov determinovali ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby (ľahká mentálna retardácia). Niektorí žiaci mali menej rozvinutú slovnú zásobu, problémy pri samostatnom používaní jazyka, problémy pri tvorení jednoduchých odpovedí na otázky a tvorbe dialógov. Potrebovali opakované vysvetlenie, pomoc učiteľa. Texty piesní, básní určených na memorovanie žiaci takmer na všetkých hodinách (95 %) ovládali. Žiaci vo vyšších ročníkoch na 69 % hodín chápali bežné pokyny a príkazy učiteľiek, v rovnakej miere rozumeli súvislému prejavu a jasne formulovaným otázkam učiteľiek, ojedinele potrebovali pomoc. Zväčša vedeli odpovedať a spontánne reagovať na otázky aj s využitím naučených vetných modelov. Napriek zaradeniu uvoľňovacích cvičení zameraných hlavne na správne dýchanie a artikuláciu mali jednotlivci problémy so správnou artikuláciou, najmä v rozlišovaní a vyslovení niektorých znakov maďarskej a slovenskej abecedy, nedostatky sa prejavili až na 70 % hodín. Nie vždy dokázali podľa vzorového rozhovoru a na základe modelových viet vytvoriť dialóg, zoštylizovať kratšie súvislé texty, potrebovali vysvetlenie.

Zvládnutú techniku hlasného i tichého **čítania** mali žiaci v ročníkoch primárneho vzdelávania iba na neceljej polovici (45 %) hodín a vo vyšších ročníkoch na 58 % sledovaných hodín. Ostatní neporozumeli po prvom vypočutí alebo prečítaní textu a jeho obsahu, zväčša vedeli určiť iba nadpis, niekoľko známych slov. Viacerí však mali problémy s plynulým čítaním. Po opakovanom čítaní alebo počúvaní nahrávky po častiach a použití ilustrácie k dramatizácii porozumela už väčšia časť žiakov. Schopnosť pracovať so súvislým textom preukázali celkovo na 58 % pozorovaných hodín. Väčšinou nedostali príležitosť na samostatné tvorenie jednoduchých otázok k obsahu textu (16 % hodín). Vedeli iba odpovedať na otázky učiteľa a spoločne text sumarizovať (45 % hodín), zaznamenávať konkrétne odpovede na interaktívnej tabuli a pomocou ilustrácií a otázok text reprodukovať. Iba ojedinele mali príležitosť predviesť ho aj pohybom. Vo vyšších ročníkoch vedeli vyhľadávať neznáme slová v slovníku, vysvetľovať ich opisom, príkladom. Nie vždy na otázky odpovedali celou vetou, občas bola ich odpoveď nesprávna alebo dokončili

odpoveď učiteľky jedným slovom, niektorí vyhľadali a prečítali odpoveď z učebnice. Častejšie potrebovali výraznú pomoc učiteľiek. *Písomne sa* mohli žiaci prejavovať len ojedinele (23 % hodín), pri riešení úloh na interaktívnej tabuli, pri ktorých uplatnili základné pravidlá slovenského pravopisu, poznali a vedeli napísať správne aj odlišné písmená slovenskej abecedy.

Z pohľadu vyučovania učiteľom bol rozvoj komunikačných zručností žiakov podporovaný celkovo na 57 % hodín najmä kladením jasne formulovaných otázok, zaradením opakovania a utvrdenia osvojeného učiva v rámci komunikačných tém, realizáciou aktivít z metodických listov. Vyučujúci sa zamerali prevažne na podporu rozvíjania ústneho prejavu, dbali na používanie správnej výslovnosti a artikulácie, čo podporili aj zaradením uvoľňovacích cvičení na dýchanie a artikuláciu, k uplatňovaniu modelových viet a k tvorbe krátkych dialógov.

Miera používania slovenského jazyka na vyučovacích hodinách

Žiaci pri odpovediach, riešení úloh a cvičení používali zväčša slovenský jazyk. V prípade nejasností alebo pri súvislom prejave učiteľa sa niektorí pýtali vo vyučovacom jazyku (maďarskom jazyku) väčšinou však v rovnakom pomere používali slovenský a vyučovací jazyk. Medzi sebou žiaci nižších ročníkov používali vyučovací jazyk ale vo vyšších ročníkoch preferovali slovenský jazyk. Učitelia pri administrácii vyučovacej hodiny, pri zadávaní úloh, vysvetľovaní a hodnotení používali iba slovenský jazyk.

Uplatňovanie vyučovacích techník

V úvodnej časti hodín boli využité riadené (otázka-odpoveď), zriedka čiastočne riadené techniky (reťazová hra a skupinová práca vo štvrtom ročníku). V hlavnej časti prevládali riadené techniky vyučovania, ale často čiastočne kontrolované (uplatnenie modelových viet v rámci rozhovoru, skupinová práca a didaktické hry), zriedka bola zaradená voľná technika (hranie rolí). V záverečnej časti popri riadených technikách sa uplatňovali častejšie čiastočne kontrolované (skupinová práca, didaktické hry), ojedinele aj voľné vyučovacie techniky (dramatizácia, pohybová hra).

Z metód vyučovania využívali učitelia najmä motivačné a fixačné, menej metódy kontroly a hodnotenia a expozičné. Na podporu komunikatívneho charakteru vyučovania z metód na vyučovania jazyka najčastejšie uplatňovali audiovizuálnu a priamu metódu alebo didaktické hry v slovenskom jazyku. Menej často zaraďovali do edukácie metódu odpovede celým telom a komunikatívnu metódu pri práci s textom. Ojedinele sa vyskytlo zaradenie

situačnej metódy, brainstormingu či hranie rolí. Učítelia nevyužívali audiolingválnu, gramaticko-prekladovú a projektové vyučovanie.

Využívanie učebných pomôcok

Zo špecifických didaktických učebných pomôcok sa v edukácii využívala najmä interaktívna tabuľa a edukačný softvér k učebnici (ozvučené obrázky). Vo vzťahu k vyučovacej téme okrem učebných pomôcok odporúčaných v metodických listoch používali učítelia aj svojpomocne vyrobené pomôcky, zvukové nahrávky, obrázkový materiál a s vlastné vypracované interaktívne cvičenia. V plnej miere uplatňovali metodické listy (vypracované ŠPÚ) i texty učebníc (Ypsilon 2, Ypsilon 3, Ypsilon 4).

Zarad'ovanie organizačných foriem

Vyučujúce z organizačných foriem vyučovania preferovali frontálnu a samostatnú individuálnu prácu (100 % hodín). Zriedka sa vyskytlo zarad'ovanie práce vo dvojici či jednotnej skupinovej práce a rovnako bola menej často zadávaná diferencovaná skupinová práca.

Zhrnutie zistení z pozorovania edukácie v škole

Výrazne silnou stránkou hospitovaných hodín SJSJL na prvom a v menšej miere na druhom stupni bol ústny prejav žiakov a zlepšenie nastalo najmä aj v podpore rozvíjania čitateľskej gramotnosti. Učítelia častejšie využívali množstvo podporných učebných pomôcok, učebné texty. Žiaci mali možnosť prejaviť svoje zručnosti pri vyhľadávaní kľúčových slov a základných informácií z textu a pomocou otázok reprodukovať text. Popri pochopení bežných príkazov a prejavov prevažne aktívne používali modelové vety a tvorili dialógy s uplatnením osvojenej slovnej zásoby. Na prvom stupni bolo učiteľmi menej podporované hlasné čítanie a na oboch stupňoch rozvíjanie písomného prejavu žiakov. K výrazne negatívnym zistením prináležala skutočnosť, že škola pri vytváraní tried a skupín žiakov na vyučovanie SJSJL nepostupovala v súlade so základnými ľudskými právami a právami dieťaťa. Znamky vyčleňovania rizikovej skupiny žiakov vo vzdelávaní javilo zadelenie 20 žiakov druhého ročníka do paralelných tried tak, že 6 žiaci so zdravotným znevýhodnením (s ľahkým mentálnym postihnutím) boli zaradení do jednej triedy. Na druhom stupni sa javilo nevhodným delenie žiakov do skupín na základe dosiahnutého prospechu v predmete.

Základnej škole Mátyása Korvína s vyučovacím jazykom maďarským – Corvin Mátyás Alapiskola, Rybárska 1093/2, Šamorín - Somorja

Inšpekčný výkon sa realizoval v dňoch 05. 11. 2019 do 14. 11. 2019. Škola evidovala 490 žiakov, z toho 220 na prvom a 270 na druhom stupni. Vyučovanie predmetu SJSJ sa realizovalo v 2. až 4. ročníku v 11 skupinách a v 5. až 8. ročníku druhého stupňa v 14 skupinách.

Zabezpečenie odbornosti vyučovania SJSJ a zapojenie učiteľov do vzdelávania v rámci projektu

Predmet SJSJ na oboch stupňoch vyučovali učiteľky spĺňajúce požadované kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky, okrem 1 vyučujúcej na druhom stupni, ktorá mala aprobáciu etická výchova a náboženská výchova.

V oblasti zabezpečenia odbornosti vyučovania nastalo v škole mierne zlepšenie. V školskom roku 2018/2019 nespĺňali 2 vyučujúce požadované osobitné kvalifikačné požiadavky na vyučovanie predmetu SJSJ na druhom stupni.

V školskom roku 2019/2020 boli trvalo zapojení do projektu 11 vyučujúci. Z dotazníkov zadaných učiteľom vyplynulo, že v projekte z nich aktívne pracovalo 5 – 4 roky, 4 – 1 rok a 2 učiteľky druhého stupňa začali pracovať v projekte iba v aktuálnom školskom roku. Kontinuálneho vzdelávania organizovaného v rámci projektu sa zúčastnili 3 pedagógovia. Pravidelnú účasť na workshopoch, ktoré boli organizované v rámci realizácie projektu odbornými zamestnancami ŠPÚ a MPC potvrdilo 64 % učiteľov. Väčšina z nich sa vyjadrila, že absolvovaním vzdelávania zameraných na prácu s metodickými materiálmi získali aj nové poznatky pre skvalitnenie svojej edukačnej činnosti. Návrhy a námety na modifikáciu metodických materiálov posielalo len 36 % z nich. Z odporúčaných aktivít a činností v metodických listoch považovali učiteľky prvého stupňa za prínosné didaktické hry, aktivity pri práci s textom a ilustráciami, kreslený diktát, pojmové mapy a učiteľky druhého stupňa aktivity pre literárnu komunikáciu, čitateľské stratégie a ich aplikácie na texty z učebnice SJSJ. Do vzdelávania v rámci projektu bolo v šk. roku 2018/2019 zapojených celkovo 9 učiteľov, ktorí vyučovali SJSJ na prvom a druhom stupni. V aktuálnom školskom roku len 7 vyučujúci potvrdili v dotazníku pravidelnú účasť na vzdelávacích akciách. **V oblasti ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov nastalo v škole mierne zhoršenie.**

Modifikácia základných pedagogických dokumentov školy

Od vykonania ostatnej tematickej inšpekcie (v šk. roku 2018/2019) neboli v základných pedagogických dokumentoch vykonané zmeny, ktoré by smerovali ku skvalitneniu edukácie

SJSL. Učebný plán školy pre primárne vzdelávanie uplatňoval dodatok k inovovanému Štátnemu vzdelávaciemu programu. Žiakov vo všetkých ročníkoch delili na vyučovacích hodinách SJSL na skupiny. V rozvrhu bolo zabezpečené každodenné vyučovanie predmetu. Disponibilné hodiny na posilnenie vyučovania predmetu SJSL škola nevyužila. Do učebných osnov boli zapracované zmeny v častiach ciele predmetu, regionálne prvky, metódy, formy a postupy vyučovania a hodnotenie predmetu. Pre primárne vzdelávanie boli ako učebné osnovy uplatňované vzdelávacie štandardy bez modifikácie a pre nižšie stredné vzdelávanie vypracované s menšou modifikáciou vzdelávacích štandardov pre 5. ročník. K zmenám uskutočneným v ŠkVP sa pozitívne vyjadrilo 64 % učiteľov, 18 % malo negatívne stanovisko (skôr nie) a rovnako 18 % ich dopad na vyučovanie nevedelo posúdiť. Zmeny uskutočnené v učebných plánoch školy, v učebných osnovách predmetu SJSL i v zmeny v kritériách hodnotenia a klasifikácie žiakov vnímalo pozitívne 64 % respondentov, 18 % negatívne a 18 % nevedelo tieto zmeny posúdiť. Na prvom stupni v každej skupine využívali učiteľky vzorové tematické výchovno-vzdelávacie plány predmetu SJSL, na druhom stupni len v 5. a 6. ročníku s modifikáciami konzultovanými s odbornými zamestnankyňami ŠPÚ. Podľa pedagógov nastal v rozvoji komunikačných zručností žiakov pokrok (rozhodne áno odpovedali 29 %, skôr áno 71 %), rovnako pozitívne vnímali záujem žiakov o predmet. Z vyjadrení učiteliek druhého stupňa vyplynulo, že aj keď videli pokrok v rozvoji komunikačných zručností žiakov ich záujem o vyučovanie predmetu SJSL sa podstatne nezvýšil.

Činnosť metodických orgánov

Metodické orgány mali vypracované plány činnosti, ktoré obsahovali rozdelenie čiastkových úloh, plán vzájomných hospitácií, harmonogram zasadnutí. Úlohy boli zamerané na diagnostiku úrovne vedomostí žiakov, prípravu na súťaže a na organizovanie rôznych aktivít. Plány deklarovali ciele smerujúce k zvýšeniu úrovne vyučovania SJSL, strategické postupy a aktívnu spoluprácu učiteľov v projekte. Zo záznamov v zápisniciach zo zasadnutí metodických orgánov vyplynulo, že si členovia vymieňali skúsenosti a informácie týkajúce sa edukácie, analyzovali spoluprácu v rámci projektu a na základe zistených nedostatkov prijímali konkrétne opatrenia na zvýšenie jej úrovne (napr.: na hodinách vytvárať dominantný priestor pre aktívnu komunikáciu žiakov v slovenskom jazyku, pri odpovediach na otázky trvať na vyjadrení celou vetou, podporovať vyučovanie učebnými pomôckami dodanými z projektu, pravidelne viesť žiakov k sebahodnoteniu...). **Činnosť metodického združenia a predmetovej komisie preukazovali výrazné znaky zlepšenia.**

Materiálno-technické vybavenie školy

S materiálno-technickým vybavením školy súvisiacim s projektom bola viac ako polovica učiteliek spokojná a ostatné vyjadrili svoju nespokojnosť. V aktuálnom školskom roku 2019/2020 škola zabezpečila z vlastných zdrojov a s pomocou Združenia maďarských rodičov na Slovensku ďalšie interaktívne tabule do učební, výukové programy, súbory obrázkov a textových kartičiek.

Uplatňovanie metodických listov

Metodické listy považovali respondenti (82 %) za prínosné a dôležité pre skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v predmete SJSL.

Priebeh výchovy a vzdelávania

Priebeh výchovy a vzdelávania sa z hľadiska učenia sa žiakov a vyučovania učiteľom sledovali na 25 vyučovacích hodinách (11 na prvom a 14 na druhom stupni).

Silnou stránkou vyučovania v ročníkoch na prvom stupni boli preukázané vedomosti a zručnosti žiakov súvisiace s rozvíjaním *ústneho prejavu*. Žiaci chápali bežné pokyny učiteľa (100%) a rozumeli jeho súvislému ústnemu prejavu (89 %), používali osvojenú slovnú zásobu (98 %), ovládali texty piesní a detských hier určených na memorovanie (100 %), používali modelové vety (96 %). Tvorili krátke dialógy, veku primerane správne artikulovali (82 %). Komunikačné zručnosti žiakov rozvíjali učiteľky kladením jasne formulovaných otázok, zaradením opakovania a utvrdenia osvojeného učiva, uvoľňovacích cvičení zameraných na dýchanie a artikuláciu, spievaním piesní, recitovaním básničiek a riekaniek, zaradovaním didaktických hier spájaných s pohybom. V menšej miere podnecovali žiakov k tvorbe krátkych dialógov či súvislému prejavu. Žiaci na hodinách SJSL v ročníkoch na druhom stupni rozumeli pokynom učiteľa (100 %), rozumeli jeho prejavu (90 %), používali osvojenú slovnú zásobu (95 %) a dokázali zoštylizovať jednoduché vety a vetné konštrukcie podľa modelov s uplatnením spisovnej výslovnosti. Iba na tretine hodín upozorňovali učitelia žiakov na správnu výslovnosť a artikuláciu. Uvoľňovacím cvičeniam a spievaniu piesní, recitovaniu básní nevenovali pozornosť ani na jednej sledovanej hodine. Rozvíjanie *čitateľskej gramotnosti* v ročníkoch primárneho vzdelávania podporovali učitelia zapájaním žiakov do hrových rečových činností (89 %), zaradením počúvania textu (v podaní učiteľa, nahrávky, videa) a následným zisťovaním porozumenia. Častejšie bolo zaradované tiché aj hlasné čítanie (59 %). Žiaci boli podnecovaní k vyhľadávaniu neznámych výrazov, k určovaniu kľúčových slov, slovných spojení (66 %) z prečítaného textu. Menej sa venovali sumarizovaniu počutého a čítaného textu (48 %). V malej miere mali možnosť vyjadrovať

vlastný postoj alebo skúsenosti (21 %). Čítanie s predpovedaním deja a dramatizáciu textu učiteľky do vyučovania nezaradili. K počúvaniu textu s porozumením boli žiaci podnecovaní takmer na každej hodine. Počutému textu, jednoduchým otázkam učiteľa i obsahu textu v prevažnej miere porozumeli, väčšina z nich vedela na otázky odpovedať. Väčšinou dokázali čítať krátke veku primerané texty so správnou výslovnosťou a vyhľadať základné informácie z textu. Ak dostali možnosť, s pomocou otázok učiteľa reprodukovali text (41 %), dokázali vyjadriť vlastné postoje a skúsenosti (30 %) a k obsahu textu tvorili jednoduché otázky (21 %). V sformulovaní základnej myšlienky prečítaného textu preukázali len minimálne zručnosti. Prevažná väčšina žiakov 5. a 8. ročníka porozumela počutým alebo čítaným textom (na 7 hodinách), spravidla rozumeli jednoduchým otázkam k textu a dokázali na ne aj odpovedať. Čítali plynule so správnou artikuláciou rôzne texty z učebnice (80 %), vyhľadávali a určovali kľúčové slová, základné informácie. Ak dostali príležitosť, dokázali pomocou otázok reprodukovat' text, v menšej miere aj vyjadriť vlastné postoje. Príležitosť k formulácii základnej myšlienky z prečítaného textu dostali žiaci len na 4 hodinách a plniť takéto zadania niektorým z nich robilo ťažkosti. K sformulovaniu jednoduchých otázok k obsahu textu boli podnecovaní minimálne. K *písomnému prejavu* (k písaniu textov do zošitov, do pracovných listov a na tabuľu) i aplikovaniu základných pravidiel slovenského pravopisu boli žiaci vedení na prevažnej väčšine hodín v primárnom i v nižšom strednom vzdelávaní. Zistenia z priameho pozorovania a ich porovnanie s predchádzajúcimi tromi školskými rokmi poukazujú na to, že sa v edukácii predmetu SJSJ postupne zvyšovala podpora písomných komunikačných zručností žiakov i podpora rozvíjania ich čitateľskej gramotnosti v súvislosti s počúvaním a čítaním textu.

Miera používania slovenského jazyka na vyučovacích hodinách

Žiaci používali slovenský jazyk pri odpovediach na otázky a pri riešení úloh a cvičení. Konverzácia medzi spolužiakmi sa výlučne len v slovenskom jazyku nevyskytla, prebiehala prevažne v slovenskom aj vo vyučovacom jazyku. Žiaci v prípade nejasností kládli učiteľovi otázky častejšie vo vyučovacom jazyku. Učitelia používali pri administrácii vyučovacej hodiny, pri zadávaní úloh, vysvetľovaní a hodnotení iba slovenský jazyk.

Uplatňovanie vyučovacích techník

V edukácii boli využívané vo veľkej miere riadené techniky, takmer na každej hodine sa uplatnili aj čiastočne kontrolované techniky (hľadanie slov s určenými hláskami, otázky a odpovede, reťazový dialóg – prevažne podľa návrhov aktivít z metodických listov). Voľné techniky vyučovania (didaktické hry a sebahodnotenia) boli zaradované v malej miere.

Na každej zo sledovaných 25 hodín boli uplatnené metódy motivačné, expozičné, fixačné a metódy kontroly a hodnotenia. Z metód vyučovania cudzieho jazyka učiteľky prvého stupňa využívali najmä komunikatívnu a priamu (direktnú) metódu. Takmer na každej hodine boli zaradené didaktické hry, menej audiovizuálna a situačná metóda. Na tretine hodín bola uplatňovaná metóda odpovede celým telom (27 %) a ojedinele brainstorming a gramaticko-prekladová metóda. Vyučujúce druhého stupňa využívali najmä priamu (direktnú) metódu a takmer na každej hodine aj komunikatívnu (93 %). Na polovici sledovaných hodín uplatňovali audio-lingválnu metódu (43%), na tretine hodín brainstorming, brainwriting či didaktické hry. Metódy situačnú a odpovede celým telom zaraďovali do vyučovania len ojedinele.

Využívanie učebných pomôcok

Vyučovanie v nižších ročníkoch bolo prevažne podporené účelným využívaním dostupných odporúčaných textových zdrojov z učebnice a uplatňovaním metodických listov s menšími modifikáciami. Zvukovú nahrávku k učebnici učitelia nevyužili (zvukovými nahrávkami k učebniciam 2. a 3. ročníka škola nedisponovala), uplatňovali najmä audiovizuálne výukové programy a CD nahrávky detských pesničiek. Zo špecifických didaktických pomôcok dodaných v rámci projektu využívali interaktívnu tabuľu a obrázkový materiál (61 % hodín). Výrazné bolo využívanie vlastných svojpomocne vyrobených učebných pomôcok (91 % hodín) a pomôcok odporúčaných v metodických listoch. Edukácia v 5. až 8. ročníku bola podporovaná na väčšine sledovaných hodín učebnými pomôckami odporúčanými v metodických listoch (nástenné obrazy, slovníky, školské potreby, veci v triede, pracovné listy...), svojpomocne vyhotovené pomôcky učitelia využívali v menšej miere (vlastné pracovné listy, výukové programy, prezentácie, lopta, karty slov...). Zo špecifickej didaktickej techniky dodanej v rámci projektu používali interaktívnu tabuľu na prezentáciu a k spracovaniu učiva len na 32 % hodín.

Zaradovanie organizačných foriem

Z organizačných foriem sa vo vyučovaní najviac uplatnila frontálna práca, menej samostatná individuálna práca. Učiteľky uplatňovali prácu v dvojici na 15 hodinách, menej bola zaradená jednotná skupinová práca (na 8 hodinách) a diferencovaná skupinová práca (na 3 hodinách).

Zhrnutie zistení z pozorovania edukácie v škole

Výrazne silnou stránkou hospitovaných hodín SJSJ na prvom a druhom stupni bola podpora komunikačných zručností a písomného prejavu žiakov a na oboch stupňoch

vzdelávania. Viac pozornosti venovali vyučujúce rozvíjaniu čitateľskej gramotnosti žiakov v súvislosti s počúvaním a čítaním textu. K negatívnym zisteniam prináležala skutočnosť, že na hodinách len ojedinele viedli učitelia žiakov k vyjadreniu vlastného postoja, skúsenosti, nevyužívali dramatizáciu textu, čítanie s predpovedaním deja. Učitelia častejšie ako v predchádzajúcom školskom roku uplatňovali v edukácii inovatívne aktivizujúce metódy (metóda odpovede celým telom, audiolingválna metóda, situačná metóda, didaktické hry a brainstorming). Na druhom stupni absentovalo najmä zapájanie žiakov do hrových rečových činností, do diskusie. Vyučovanie bolo podporované vhodnými učebnými pomôckami odporúčanými v metodických listoch (nástenné obrazy, slovníky...). Využívanie materiálo-technickej podpory z projektu sa mierne zlepšilo, avšak špecifické didaktické pomôcky (interaktívna tabuľa) boli najmä na druhom stupni menej využívané. Komunikácia učiteliek pri administrácií, hodnotení, pri zadávaní úloh i vysvetľovaní bola v slovenskom jazyku. Konverzácia medzi spolužiakmi prebiehala v slovenskom aj vo vyučovacom jazyku.

Výrazne pozitívne zistenia v učení sa žiakov na prvom stupni ZŠ

- ústny prejav žiakov
- používanie modelových viet a tvorenie dialógov s uplatnením osvojenej slovnej zásoby
- ovládanie textov piesní a detských hier
- používanie slovenského jazyka pri konverzácii s učiteľom a pri sebahodnotení

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- nepreukázanie zručnosti súvisiacich s počúvaním s porozumením
- nedostatky v plynulom čítaní
- absencia zručností reprodukovať text, formulovať základnú myšlienku textu a jednoduché otázky k obsahu textu

Výrazne pozitívne zistenia v učení sa žiakov na druhom stupni ZŠ

- ústny prejav žiakov
- používanie modelových viet a tvorenie dialógov s uplatnením osvojenej slovnej zásoby
- aktívne počúvanie s porozumením

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- menej rozvinuté čitateľské zručnosti žiakov

- plynulé čítanie
- vyhľadanie alebo určenie kľúčových slov a základných informácií z textu
- kladenie a tvorba jednoduchých otázok k textom
- sumarizácia textu
- dramatizácia

Výrazne pozitívne zistenia vo vyučovaní učiteľom

- rozvíjanie ústneho a písomného prejavu žiakov ich vedením k:
 - aktívnejšiemu používaniu modelových viet
 - tvoreniu dialógov s uplatnením osvojenej slovnej zásoby
 - tvorbe krátkeho súvislého textu
 - riešeniu úloh zameraných na utvrdzovanie správneho písomného prejavu žiakov
- a fixovaním základných pravidiel slovenského pravopisu

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- absencia cielenej podpory rozvíjania komunikačných zručností
- nezaraďovanie uvoľňovacích cvičení zameraných na dýchanie a artikuláciu
- absencia spievania piesní, recitácie básní, dramatizácie
- nepodporovanie rozvíjania čitateľskej gramotnosti
 - počúvanie textu v podaní učiteľa alebo zvukovej nahrávky
 - kladenie otázok k počutému textu
 - čítanie s predpovedaním deja
 - zapájanie žiakov do hrových rečových činností
 - dramatizácia textu

Podnety a odporúčania pre riaditeľov škôl

- posilniť v učebnom pláne voliteľnými hodinami vyučovanie predmetu SJSJ
- motivovať a podporovať učiteľov vo vzdelávaní v oblasti didaktiky a metodiky vyučovania predmetu SJSJ
- v rámci činnosti metodických orgánov vyhodnocovať skúsenosti s prácou s metodickými listami vypracovanými ŠPÚ, analyzovať ich prínos resp. negatíva
- uplatňovať vo vyučovaní SJSJ komunikatívny prístup

- podporovať systematicky a komplexne rozvíjanie čitateľských zručností jednotlivcov
- do edukácie častejšie zaraďovať čítanie s predpovedaním deja a dramatizáciu textu
- zapájať žiakov do hrových rečových činností, do diskusií
- využívať rôznorodé metódy a techniky vyučovania s akcentom na vytváranie príležitostí pre aktívnu komunikáciu žiakov
- cielenejšie a efektívnejšie uplatňovať prácu s IKT (interaktívnou tabuľou)

4/ ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ÚVOD

Štátny pedagogický ústav (ďalej ŠPÚ) je spoluriešiteľom projektu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVaŠ SR) *Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským*, ktorý bol MŠVVaŠ SR schválený 27. 8. 2015 pod č. 2015-14697/33730:2-100A. Projekt sa realizuje tretí rok od roku 2016 a je predĺžený do 31. decembra 2021. Cieľom národného projektu je zvýšiť kvalitu vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej VJM) a sledovať realizáciu platného Štátneho vzdelávacieho programu (ďalej ŠVP).

V roku 2019 sa na tvorbe dokumentov vyplývajúcich zo zadania projektu naďalej reálne podieľali traja výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ, Mgr. Andrea Döményová, PaedDr. Anita Halászová a PaedDr. Gyöngyi Ledneczka, PhD. Tvorby metodických materiálov sa zúčastnili traja externí pracovníci.

Úlohy Štátneho pedagogického ústavu v projekte

V roku 2019 v rámci projektu ŠPÚ zodpovedal za vypracovanie koncepčných dokumentov pre vyučovanie slovenského jazyka a slovenskej literatúry (ďalej SJSJL) v školách s vyučovacím jazykom maďarským, participoval na tvorbe metodického modelu vyučovania SJSJL na rozvoj komunikačných zručností a metodických listov k vyučovaniu SJSJL pre jednotlivé ročníky a komunikačné témy. V rámci národného projektu sa ŠPÚ podieľal aj na vzdelávaní učiteľov vybraných škôl vyučujúcich SJSJL na 1. a na 2. stupni základnej školy (ďalej ZŠ) k problematike vyučovania SJSJL, k ŠVP a k tvorbe školského vzdelávacieho programu (ďalej ŠkVP).

V roku 2019 sa realizovali podľa harmonogramu workshopy, konzultácie a pracovné porady s externými spolupracovníkmi a so spoluriešiteľmi.

Koncepcia vyučovania SJSJL v školách s VJM

Koncepcia vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018-2020 bola schválená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVaŠ SR) dňa 3. decembra 2018 pod číslom 2018/9294:1-12AA.

ŠPÚ sa obrátilo na hlavného koordinátora so žiadosťou, aby sa do Pedagogicko-organizačných pokynov (ďalej POP) pre školský rok 2019/2020, v Prílohe č. 2 (Platné koncepcie a stratégie) bola doplnená Koncepcia vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018-2020. Žiaľ, dokument sa do zoznamu koncepčných dokumentov v POP nedostal.

ŠPÚ zverejnil koncepčný dokument na svojom webovom sídle <http://www.statpedu.sk/files/sk/metodicky-portal/projekty/koncepcia-sjssl.pdf>.

Metodické listy pre vyučovací predmet SJSL

V roku 2019 sa v súlade s harmonogramom pokračovalo v tvorbe vzorových dokumentov pre učiteľov vyučujúcich SJSL podľa ročníkov a komunikačných tém. Do mája 2019 sa vypracovali vzorové ročné plány a metodické listy podľa zložiek vyučovacieho predmetu pre učiteľa vyučujúceho SJSL vo 4. a 8. ročníku ZŠ s VJM, ktoré boli v tlačenej aj elektronickej podobe odovzdané školám 6. júna 2019:

- ✓ vzorový ročný plán učiteľa vyučujúceho SJSL vo 4. ročníku ZŠ s VJM – komunikácia (49 strán),
- ✓ vzorový ročný plán učiteľa vyučujúceho SJSL v 8. ročníku ZŠ s VJM – integrovaná zložka komunikácia a sloh a jazyková komunikácia (28 strán),
- ✓ vzorový ročný plán učiteľa vyučujúceho SJSL v 8. ročníku ZŠ s VJM – literárna komunikácia (10 strán).
- ✓ pre 4. ročník ZŠ s VJM 22 metodických listov SJSL (vo väčšine prípadov aj s pracovnými listami) zo siedmich komunikačných tém:
 - Rodina a spoločnosť
 - Doma je najlepšie (19 strán)
 - Vzdelávanie a práca
 - Ahoj, štvrtá trieda! 1 (16 strán)
 - Ahoj, štvrtá trieda! 2 (16 strán)
 - Ahoj, štvrtá trieda! 3 (14 strán)
 - Ahoj, štvrtá trieda! 4 (22 strán)
 - Ahoj, štvrtá trieda! 5 (23 strán)
 - Ahoj, štvrtá trieda! 6 (23 strán)
 - Sniežik sa nám chumelí 2 (25 strán)

- Človek a príroda
 - Fúka vietor (32 strán)
 - Sniežik sa nám chumelí 1 (17 strán)
 - Premeny roka (18 strán)
 - Rozkvitajú snežienky 1 (17 strán)
 - Rozkvitajú snežienky 2 (21 strán)
 - Slnko, slnko 1 (14 strán)
 - Slnko, slnko 3 (16 strán)
- Ľudské telo, starostlivosť o zdravie
 - V zdravom tele... (14 strán)
- Obchod a služby
 - Na trhovisku (16 strán)
- Doprava a cestovanie
 - V meste (16 strán)
- Voľný čas a záľuby
 - Keď nie sme v škole... (26 strán)
 - Slnko, slnko 2 (12 strán)
 - Slávnosť v parku (12 strán)
 - Prvý letný deň (15 strán)

✓ pre 8. ročník ZŠ s VJM 18 metodických listov SJSL z integrovanej zložky komunikácia a sloh a jazyková komunikácia:

- Vzdelávanie a práca
 - Škola 1 (7 strán)
 - Škola 2 (7 strán)
- Ľudské telo, starostlivosť o zdravie
 - Zdravie 1 (8 strán)
 - Zdravie 2 (9 strán)
- Obchod a služby
 - Obchod a služby 1 (9 strán)
 - Obchod a služby 2 (8 strán)
- Voľný čas a záľuby/Rodina a spoločnosť/Vzdelávanie a práca
 - Voľný čas 1 (8 strán)
 - Voľný čas 2 (15 strán)

- Doprava a cestovanie
 - Doprava a cestovanie 1 (9 strán)
 - Doprava a cestovanie 2 (13 strán)
- Človek a príroda
 - Človek a príroda 1 (9 strán)
 - Človek a príroda 2 (10 strán)
- Veda a technika
 - Veda a technika 1 (13 strán)
 - Veda a technika 2 (8 strán)
- Kultúra a umenie
 - Kultúra a umenie 1 (11 strán)
 - Kultúra a umenie 2 (10 strán)
- Naša vlasť
 - Naša vlasť 1 (9 strán)
 - Naša vlasť 2 (9 strán)

✓ pre 8. ročník ZŠ s VJM 16 metodických listov SJSJL z literárnej komunikácie, kde každý metodický list obsahuje aj pracovný list:

- Š. Moravčík: Veselé potulky po svete (7 strán)
- M. Ďuričková: My z ôsmej A (8 strán)
- J. Blažková: Zázrak života (8 strán)
- M. Rúfus: Modlitba za rodičov; M. Válek: Panpulóni (13 strán)
- M. Lasica a J. Satinský: Dievčatá ako také (8 strán)
- K. Peteraj: Medulienka; B. Filan: Láska a kopirák (11 strán)
- O nitrianskom vodníkovi Ivanovi (9 strán)
- Kráľ Matej a rybnícky metliar (9 strán)
- O pravde (11 strán)
- Príslovia, porekadlá a pranostiky (11 strán)
- Kaštieľ v Dube pri Želiezovciach (12 strán)
- E. Hegerová-Nováková: Ó, mojej matky reč je krásota (9 strán)
- M. Kukučín: Veľkou lyžicou (10 strán)
- Ľ. Podjavorinská: V našej dolinôčke (10 strán)
- J. Jesenský: Slnečný kúpeľ (8 strán)
- Ľ. Ondrejov: Zbojnická mladosť (11 strán)

V roku 2019 sa uskutočnilo päť workshopov. Odborných seminárov sa zúčastnili len niektorí učitelia vyučujúci SJSL v uvedených ročníkoch. V rámci odborných seminárov v školskom roku 2018/2019 určených pre vyučujúcich SJSL v ročníkoch 1., 2., 3., 5., 6. a 7. sa realizovali workshopy k vybraným metodickým listom. Od augusta 2019 boli workshopy obsahovo rozšírené o metodické listy pre SJSL pre 4. a 8. ročník ZŠ s VJM. V školskom roku 2019/2020 sa realizovali dva workshopy, a to 26. augusta a 25. novembra 2019.

Nakoľko sa zmenilo personálne zabezpečenie projektu v jednotlivých školách (vyučujúci aj riaditelia), bolo potrebné v rámci workshopov prítomným vyučujúcim opätovne vysvetliť postup používania vzorových dokumentov a možnosti, resp. spôsoby ich modifikácie s prihliadaním na špecifické podmienky vlastnej školy (napr. ŠkVP, jazykové schopnosti a zručnosti žiakov, štýl učiteľa, jazykové prostredie školy...). Vyučujúci boli opakovane vyzvaní, aby spoločne modifikované metodické listy posielali na MPC priebežne. Na základe dohody MPC bude zbierať a evidovať metodické materiály (modifikované metodické listy a príklady dobrej praxe) a následne posielat' ŠPÚ. Musíme však poznamenať, že naďalej pretrváva problém spätnej väzby zo strany vyučujúcich SJSL (v sledovaných ročníkoch k väčšej časti metodických listov sa ani nevyjadrili, resp. nedodržali termín odoslania). Z vyššie uvedeného dôvodu sa nemohla ani v tomto roku realizovať úprava doteraz vypracovaných a overených metodických listov.

V súčasnosti sa už tvoria vzorové dokumenty pre 9. ročník ZŠ s VJM a upravujú sa vzorové ročné plány pre 1. stupeň ZŠ s VJM. Je potrebné však poukázať na to, že v súčasnosti neexistuje platná učebnica slovenského jazyka pre 9. ročník ZŠ s VJM. Na tento problém výskumní a vývojoví zamestnanci upozornili hlavného koordinátora na poslednej pracovnej porade, 21. júna 2019, avšak situácia s absentujúcou učebnicou naďalej pretrváva. Do konca novembra 2019 sa vytvorili vzorové metodické materiály zo SJSL pre zložku literárna komunikácia, a to:

- ✓ vzorový ročný plán učiteľa vyučujúceho SJSL v 9. ročníku ZŠ s VJM – literárna komunikácia (12 strán),
- ✓ pre 9. ročník ZŠ s VJM 8 metodických listov z literárnej komunikácie, kde každý metodický list obsahuje aj pracovný list.

Sledovanie edukačného procesu na vyučovacích hodinách SJSL vo vybraných základných školách s VJM

V školskom roku 2018/2019 (od januára do júna) sa realizovalo sledovanie vyučovacieho procesu s mesačnou pravidelnosťou. Na júnovej pracovnej porade vedúca

oddelenia pre obsah vzdelávania maďarskej menšiny, PaedDr. Gyöngyi Ledneczka, PhD., informovala hlavného koordinátora o požiadavke vedenia ŠPÚ redukovať v školskom roku 2019/2020 počet hospitácií zameraných na implementáciu ŠVP do edukácie. Keďže hlavný koordinátor nesúhlasil a rozhodol, že postup plnenia

úlohy 2.3.2 projektového zámeru zostáva nezmenený aj v školskom roku 2019/2020, hospitácie vyučovacieho procesu sa realizovali naďalej v mesačných intervaloch.

V rámci sledovania edukačného procesu výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ (PaedDr. Anita Halászová v 1., 2., 3. a 4. ročníku ZŠ s VJM, Mgr. Andrea Döményová v 5., 6., 7. a 8. ročníku ZŠ s VJM) sledovali na vyučovacích hodinách SJSJ proces implementácie ŠVP. V prvom rade sledovali dodržanie pokynu na delenie tried na skupiny, štruktúru vyučovacej hodiny, využitie prierezových tém a medzipredmetových vzťahov vo vyučovacom procese, využívanie materiálnych didaktických prostriedkov, názorných pomôcok, techniky, formy motivácie, používanie vyučovacích metód a organizačných foriem. Ďalej zaznamenávali, v ktorom jazyku prebiehala komunikácia učiteľa vyučujúceho SJSJ so žiakmi, resp. v ktorom jazyku komunikovali žiaci so svojím vyučujúcim a medzi sebou. Veľkú pozornosť venovali aj tomu, ktoré činnosti sa realizovali počas vyučovacej hodiny, či venoval učiteľ vyučujúci SJSJ patričnú pozornosť sledovaniu, oprave výslovnostných a gramatických chýb žiakov, resp. boli vysvetlené jazykové javy. So všetkými vyučujúcimi výskumní a vývojoví zamestnanci po vyučovacej hodine konzultovali, analyzovali edukačné procesy, vybrané aktivity. Výskumnými a vývojovými zamestnancami ŠPÚ vždy boli vyzdvihnuté pozitíva a vytypované nedostatky. Opakovane boli vyučujúci vyzvaní, aby v edukačnom procese rozvíjali všetky kľúčové kompetencie (počúvanie, resp. počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, resp. čítanie s porozumením, písanie) a kládli väčší dôraz na komunikáciu žiakov v slovenskom jazyku.

V školskom roku 2018/2019 výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ sledovali edukačný proces v 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročníku vybraných škôl v mesiacoch január až jún.

- 22. 01. 2018 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 23. 01. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 28. 01. 2018 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 12. 02. 2018 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 19. 02. 2018 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 20. 02. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 12. 03. 2018 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder

- 13. 03. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 26. 03. 2018 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 02. 04. 2018 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 10. 04. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 16. 04. 2018 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 21. 05. 2018 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 22. 05. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 28. 05. 2018 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 12. 06. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín

V školskom roku 2019/2020 sa realizovalo sledovanie vyučovacieho procesu v 1., 2., 3. a 4. ročníku primárneho stupňa vzdelávania a v 5., 6., 7. a 8. ročníku nižšieho stredného vzdelávania vybraných škôl v mesiacoch október až december 2019.

- 17. 09. 2019 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 24. 09. 2019 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 25. 09. 2019 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 24. 10. 2019 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 11. 11. 2019 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy
- 12. 11. 2019 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 27. 11. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín
- 04. 12. 2019 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder
- 11. 12. 2018 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín

Hospitácií vyučovacích hodín plánovaných na 3. 12. 2019 v ZŠ J. Kovátsa s VJM v Bátorovych Kosihách sa výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ nemohli zúčastniť.

Metodický model vyučovania SJSJL

Metodický model vychádza z Koncepcie vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018 – 2020 schválenej MŠVVaŠ SR. V roku 2019 sa jednotlivé kapitoly dokumentu naplnili obsahom. Finálna verzia metodického modelu bude vypracovaná v zmysle schváleného harmonogramu v závere projektu.

Vzdelávanie učiteľov vyučujúcich SJSJL na 1. a 2. stupni ZŠ

ŠPÚ sa v roku 2019 naďalej podieľal na priebežnom vzdelávaní učiteľov škôl zapojených do projektu. Poznamenávame, že sa odborných seminárov a workshopov

zúčastňuje stále menej učiteľov vyučujúcich SJSL na 1. a 2. stupni ZŠ zapojených do projektu a informácie z týchto podujatí sa nedostanú ku každému vyučujúcemu.

ŠPÚ v roku 2019 participoval na obsahovom a personálnom zabezpečení nasledovných podujatí:

✓ odborný seminár – 04. 03. 2019 – Práca s metodickými materiálmi pre učiteľov vyučujúcich SJSL v školách s VJM – Práca so ŠVP a s metodickými listami na 2. polrok – metodické usmernenie učiteľov vyučujúcich SJSL v 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročníku ZŠ s VJM – workshop s vyučujúcimi SJSL na primárnom a na nižšom strednom stupni vybraných ZŠ s VJM. Na workshope bol opakovane prezentovaný a vysvetlený formulár Príklady dobrej praxe vypracovaný nad rámec úloh schválených v národnom projekte. Pedagógom boli vysvetlené možnosti na spracovanie ukážok dobrej praxe.

✓ odborný workshop – 25. 06. 2019 – Zhrnutie metodických materiálov pre učiteľov vyučujúcich SJSL v 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročníku ZŠ s VJM – workshop s vyučujúcimi SJSL na primárnom a na nižšom strednom stupni vybraných ZŠ s VJM. Konzultácia k pedagogickým dokumentom a k vybraným aktivitám a úlohám. Na požiadavku MPC a vyučujúcich SJSL bol opakovane vysvetlený formulár Príklady dobrej praxe, ktorý bol doplnený o konkrétne príklady z vyučovacích hodín SJSL.

✓ odborný workshop – 26. 08. 2019 – Predstavovanie metodických materiálov pre učiteľov vyučujúcich SJSL vo 4. a 8. ročníku ZŠ s VJM – workshop s vyučujúcimi SJSL na primárnom a na nižšom strednom stupni vybraných ZŠ s VJM. Konzultácia k pedagogickým dokumentom.

✓ odborný seminár – 25. 11. 2019 – Práca s metodickými listami v období od decembra 2019 do marca 2020 – metodické usmernenie učiteľov vyučujúcich SJSL vo 4. a 8. ročníku ZŠ s VJM – workshop s vyučujúcimi SJSL na 1. a 2. stupni ZŠ s VJM. Konzultácia s učiteľmi vyučujúcich SJSL v 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročníku ZŠ s VJM.

Ďalšie aktivity ŠPÚ v rámci projektu

V roku 2019 okrem vyššie uvedených činností ŠPÚ spolupracoval s ďalšími riešiteľmi projektu. Priebežne prebiehali odborné konzultácie s NÚCEM k problematike výstupného testovania v 5. ročníku a výstupného testovania v 9. ročníku ZŠ a so Štátnou školskou inšpekciou (ďalej ŠŠI) k problematike sledovania vyučovacích hodín SJSL. Pre potreby ŠŠI boli poskytnuté tzv. ročné plány (TVVP) zo SJSL pre 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. a 8. ročník ZŠ s VJM, všetky metodické listy pre 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročník, resp. metodické listy (ďalej ML) z aktuálneho tematického celku pre obdobie september – november 4. a 8. ročník ZŠ s VJM

(6 ML z tematickeho celku Ahoj, štvrtá trieda!, 1 ML z tematickeho celku Fúka vietor, 1 ML z tematickeho celku Keď nie sme v škole, 2 ML z komunikačnej témy Škola, 2 ML z komunikačnej témy Zdravie, 2 ML z komunikačnej témy Doprava a 6 ML z literárnej komunikácie).

V mesiacoch október a november školskeho roka 2019/2020 boli výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ (PaedDr. Anita Halászová a Mgr. Andrea Döményová) prizvaní na posúdenie odborných činností ako odborníci z praxe podľa § 5 ods. 2 vyhlášky MŠ SR 137/2005 Z. z. o školskej inšpekcii a zúčastnili sa tematických inšpekcii vo vybraných ročníkoch troch základných škôl zapojených do národného projektu:

01. 10. 2019 – ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder

09. 10. 2019 – ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy

06. 11. 2019 – ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín

So ŠŠI absolvovali 2 výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ 21 hospitácií vyučovacích hodín SJSJL v sledovaných základných školách:

✓ ZŠ M. Korvína s VJM Šamorín – 1 vyučovacia hodina v 3. ročníku, 1 vyučovacia hodina vo 4. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 6. ročníku a 1 vyučovacia hodina v 8. ročníku;

✓ ZŠ J. Kovátsa s VJM Bátorove Kosihy – 2 vyučovacie hodiny v 1. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 2. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 3. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 5. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 6. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 7. ročníku a 1 vyučovacia hodina v 8. ročníku;

✓ ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder – 2 vyučovacie hodiny v 2. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 3. ročníku, 1 vyučovacia hodina vo 4. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 5. ročníku, 1 vyučovacia hodina v 7. ročníku a 3 vyučovacie hodiny v 8. ročníku.

Poznámka: Sledované vyučovacie hodiny vyhodnocuje a analyzuje vo svojej správe ŠŠI.

ŠPÚ sa v rámci národného projektu podieľal v roku 2019 na obsahovom a personálnom zabezpečení nasledovných podujatí:

✓ 4. pracovné stretnutie riešiteľského tímu bez prítomných zástupcov vybraných ZŠ – prezentácia úloh ŠPÚ – 28. 01. 2019, RP MPC Bratislava,

✓ Pracovné stretnutie MPC, ŠPÚ a vedení škôl zapojených do projektu za prítomnosti zástupkyne MŠVVaŠ SR a bez prítomnosti zástupcov ŠŠI a NÚCEM – konzultácia k úlohám vybraných spoluriešiteľov vyplývajúcich z harmonogramu národného projektu – MPC DP Komárno, 22. 02. 2019,

✓ Pracovné stretnutie so zástupcami NÚCEM – konzultácia k problematike výstupných testovaní v rámci projektu – 29. 03. 2019

✓ Pracovné stretnutie MPC a ŠPÚ – predĺženie projektu do 31. 12. 2021 – DP MPC Komárno, 21. 06. 2019

✓ Pracovné stretnutie so zástupcami NÚCEM – konzultácia k problematike prípravy predpilotov a výstupných testov – 13. 11. 2019

ZÁVER

Štátny pedagogický ústav je od januára 2016 spoluriešiteľom projektu MŠVVaŠ SR Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským, ktorý bol schválený pod č. 2015-14697/33730:2-100A dňa 27. 8. 2015.

V roku 2019 výskumní a vývojoví zamestnanci ŠPÚ postupovali v riešení úloh národného projektu podľa schváleného harmonogramu, podieľali sa na tvorbe metodického modelu vyučovania SJSL na rozvoj komunikačných zručností i na tvorbe metodických listov k vyučovaniu SJSL na všetky komunikačné témy pre jednotlivé ročníky.

V roku 2019 sa pokračovalo v tvorbe metodických materiálov; pre školy boli vytvorené a poskytnuté vzorové ročné plány a metodické listy pre 4. a 8. ročník ZŠ s VJM. V súčasnosti sa tvoria metodické materiály zo SJSL pre 9. ročník ZŠ s VJM, resp. sa upravujú metodické materiály pre 1. stupeň ZŠ s VJM. K pedagogickým dokumentom, vzorovým ročným plánom a metodickým listom sa uskutočnili odborné semináre a workshopy. V rámci úlohy ŠPÚ sa vo forme workshopov realizuje aj vzdelávanie učiteľov vybraných škôl vyučujúcich SJSL na 1. a na 2. stupni ZŠ k problematike vyučovania SJSL, k ŠVP a k tvorbe ŠkVP.

Po štyroch rokoch realizácie národného projektu Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským naďalej môže ŠPÚ konštatovať, že úlohy ŠPÚ, ako spoluriešiteľa, boli v roku 2019 realizované v súlade s harmonogramom činností v rámci národného projektu.

5/ ZÁKLADNÁ ŠKOLA BÉLU BARTÓKA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, VEĽKÝ MEDER

Základná škola Bélu Bartóka s vyučovacím jazykom maďarským vo Veľkom Mederi je plnoorganizovaná základná škola. Zriaďovateľom je mesto Veľký Meder. Momentálne má 9 ročníkov, 29 tried, ktoré navštevuje 543 žiakov. Z nich prvý stupeň navštevuje 255 a druhý stupeň 288 žiakov. Povinnú školskú dochádzku osobitným spôsobom / mimo územia Slovenskej republiky /plní 22 žiakov. Z celkového počtu tried sú 2 špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím. Evidujeme 54 žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami, z nich je 34 začlenených v bežných triedach a 20 sa vzdeláva v špeciálnych triedach. Súčasťou školy je školský klub so 6 oddeleniami, ktoré navštevuje 171 žiakov. Pedagogický zbor našej školy je 45- členný.

Vyučovanie SJSJL je zabezpečené kvalifikovanými pedagógmi. Na prvom stupni predmet vyučujú 14 učiteľia., ktoré majú požadované kvalifikačné predpoklady. Na druhom stupni predmet vyučujú 7 učiteľia. Z toho 4 učiteľky spĺňajú požadované kvalifikačné predpoklady, 3 učiteľky nespĺňajú / majú aprobáciu na vyučovanie 1. stupňa ZŠ /.

V školskom roku 2019/2020 máme zriadené 3 triedy 1. ročníka s celkovým počtom 70 žiakov, 3 triedy 2. ročníka s celkovým počtom 52 žiakov, 3 triedy 3. ročníka s celkovým počtom 50 žiakov, 3 triedy 4. ročníka s 63, 3 triedy 5. ročníka s celkovým počtom 69 žiakov, 3 triedy 6. ročníka so 62 žiakmi, 3 triedy 7. ročníka s celkovým počtom 53 žiakov a 3 triedy 8.ročníka so 49 žiakmi. Vyučovanie SJSJL väčšinou prebieha v skupinách. V 1. a 4. ročníku vo všetkých triedach sú 2 skupiny. V 2. ročníku zo žiakov II. A a II. C triedy sú vytvorené 3 skupiny. V II. B triede prebieha vyučovanie v dvoch skupinách. V 3.ročníku zo žiakov III. A a III. C triedy sú vytvorené 3 skupiny a v III. B triede je iba jedna skupina / vzhľadom na menší počet žiakov /.

V 5. a 6. ročníku vo všetkých triedach sú dve skupiny. V 7. ročníku zo žiakov VII. A a VII. C triedy sú vytvorené 3 skupiny a VII. B trieda nie je rozdelená na 2 skupiny. V 8. ročníku ani jedna trieda nie je rozdelená / vzhľadom na menší počet žiakov /.

Národný projekt Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským je zameraný na komunikatívne vyučovanie, komunikačný prístup k tvorbe koncepcie a stratégie vyučovania.

Cieľom projektu je vypracovanie metodického modelu, pomocou ktorého sa zvýši kvalita edukačného procesu vyučovania SJSL v školách s VJM. Model by sa zameriaval na komunikatívne vyučovanie, komunikačný prístup k tvorbe koncepcie a stratégie vyučovania.

Projekt prebieha už štvrtý rok a sú doň zapojené všetky ročníky prvého stupňa a 5. – 8. ročník druhého stupňa. Pedagógovia pracujú na základe vypracovaných metodických listov, ktoré dopĺňajú a menia na základe vlastných potrieb. Hlavnou úlohou je preverenie možnosti implementácie aktivít v rôznych ročníkoch a triedach. V mesačných periódach sa konajú návštevy hodín v sledovaných ročníkoch.

Štvrťročne sa organizujú odborné semináre, kde pedagógovia majú možnosť konzultácie s odborníkmi ŠPÚ a MPC. Na týchto stretnutiach konzultujú o aktuálnostiach a navštívených vyučovacích hodinách, hodnotia ich, vyslovujú svoje názory a odporúčania. Vyjadria sa najprv odborníčky, ale aj pedagógovia škôl o svojich skúsenostiach, poprípade ťažkostiach. Ďalej sa zaoberajú s nasledovným obdobím – tematickými okruhmi. Získané informácie sú osožné pre ďalšiu prácu v každom ročníku. Na týchto seminároch sú vydiskutované pozitíva a negatíva projektu. Okrem implementácie aktivít z metodických listov, pedagógovia dostali úlohu vypracovať „Príklady dobrej praxe“, t.j. metodické spracovanie aktivity v printovej podobe alebo videonahrávky. Napriek prvým nejasnostiam a negatívnym odozvám úloha bola splnená. Spolupráca je na dobrej úrovni, atmosféra na stretnutiach – odborných seminároch je premenlivá, ale celkovo priateľská.

Prvý stupeň

Do projektu sú zapojené všetky štyri ročníky prvého stupňa, to znamená, že takmer každý pedagóg sa zúčastňuje národného projektu.

Práca vo výučbe SJSL vychádza z IŠVP. Metódy a formy práce sú zaradené do edukačného procesu tak, aby boli splnené v ňom stanovené výchovno-vzdelávacie ciele.

V 1. – 3. ročníku prebieha začiatková etapa výučby SJSL. Pedagógovia naďalej využívajú rôzne aktivity, hry a formy práce na osvojovanie, utvrdzovanie a rozširovanie komunikačných zručností a slovnej zásoby. V prvom ročníku pomocou didaktických hier a iných aktivít si žiaci osvojujú slovnú zásobu a naučia sa reagovať na rôzne príkazy a pokyny. Tak, ako doteraz, druhý ročník je zameraný na oboznámenie sa so slovenskými písmenami a osvojovanie si základov čítania a písania. V treťom ročníku sa zdokonaľuje technika čítania,

kladie sa dôraz na čítanie s porozumením. Žiaci sú schopní globálne porozumieť jednoduchým textom, tvoriť súvislé prejavy o obrázkoch a odpovedať na otázky.

Štvrtým ročníkom sa prechádza do pokračovacej etapy výučby SJS. Pozornosť sa popri rozvíjaní komunikačných zručností venuje aj morfológickým, foneticko – fonologickým a syntaktickým odlišnostiam medzi slovenským a maďarským jazykom a automatizácii syntaktických pravidiel v reči.

Komunikačné zručnosti sa cieľavedome osvojujú a zdokonaľujú pri dramatizácii a situačných hrách. Dôraz sa kladie na zásady technológie výučby cudzích jazykov. Takými činnosťami sa môže predísť vytvoreniu psychických bariér pri používaní slovenského jazyka. Cieľom je, aby žiaci dokázali svoje vedomosti prakticky využiť pri komunikácii. Sú vedení k tomu, aby sa nebáli prejaviť sa v slovenskom jazyku v bežných hovorových situáciách.

Žiaci pracujú s radosťou a aktívne sa zapájajú do vyučovacieho procesu. Pri komunikácii používajú osvojené výrazy, jednoduché vety a dokážu sa vyjadriť na veku primeranej úrovni.

Oblíbené hry a aktivity:

Mladšia veková skupina (1. – 2. ročník):

Bingo, Kto skôr? Kto som, Kútová hra, a i.

Staršia veková skupina (3.- 4.ročník):

Skupinové práce – dopĺňanie slov, zoradenie podľa časovej postupnosti, o štyroch ročných obdobiach,...

Hry s kartami, napr. Kto/Čo som? (obrázky o ročných obdobiach, vyberú a opíšu, čo je na karte, ostatní musia hádať)

2.stupeň

Práca na vyučovaní v 5., 6., 7. a 8. ročníku: Na druhom stupni sa zvýšil počet skupinových prác. Okrem toho žiaci obľubujú rôzne slovné hry, či slovnú reťaz, pojmové mapy, zbieranie slov v rôznych témach. Na začiatku hodín učiteľia využívajú rôzne vyčítanky, rečovanky, básne, hádanky, piesne na navodenie príjemnej atmosféry. Situačné hry sú pre žiakov náročnejšie. Niektorým žiakom robí problém využívanie osvojenej slovnej zásoby. Problémy im robia koncovky, ale snahou každého učiteľa je odstránenie týchto bariér neustálym precvičovaním. Pri práci s textom učiteľia využívajú aktivity uvedené v metodických listoch,

ktoré vo veľkej miere modifikujú podľa zloženia skupiny. Na hodinách literatúry sú texty vybrané podľa schopností žiakov. Učítelia by prijali vydanie pracovných listov vo forme pracovného zošita. Podľa doterajších skúseností učiteľov sa zvyšuje rozvoj komunikačných schopností žiakov, aby sa odstránil ich nezáujem, aby sa zvýšila motivácia, no ich schopnosť písomných zručností (rýchlosť a správnosť) sa neustále znižuje.

Na základe skúseností možno skonštatovať, že by bolo pre projekt prospešné znížiť nároky kladené na učiteľov. Učítelia by prijali zníženie návštev vyučovacích hodín, ktorá by sa mohla uskutočniť radšej formou besied a konzultácií, kde by učítelia uviedli svoje postrehy, skúsenosti a zistenia kladov a záporov jednotlivých aktivít uvedených v metodických listoch vyskúšaných na vyučovacích hodinách. Neochota a pasivita žiakov pri týchto aktivitách sa vekom zvyšuje.

Počas pôsobenia projektu sú viac realizované aktivity zamerané na skupinovú prácu žiakov a na IKT. Učiteľky vytvorili väčší priestor žiakom na sebareflexiu. Použitím inovatívnych metód sa zvýšila úroveň spontánneho vyjadrovania sa žiakov v slovenskom jazyku, a to nielen medzi žiakom a učiteľom, ale aj medzi žiakmi navzájom.

Bolo by potrebné doplniť metodické listy interaktívnymi cvičeniami, didaktické pomôcky pre 1. stupeň obrázkovými materiálmi podľa tematických celkov a pre 2. stupeň zvukovými nahrávkami z literatúry.

6/ ZÁKLADNÁ ŠKOLA MÁTYÁSA KORVÍNA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, ŠAMORÍN

Základná škola Mátyása Korvína s vyučovacím jazykom maďarským v Šamoríne je plnoorganizovaná základná škola s právnou subjektivitou. Zriaďovateľom je mesto Šamorín. V školskom roku 2019/2020 školu navštevuje 492 žiakov v 22 triedach. Z celkového počtu žiakov evidujeme 20 žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, z nich 15 so zdravotným znevýhodnením a 5 zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí sú začlenení do bežných tried. Súčasťou školy je školský klub detí s 8 skupinami, ktoré navštevuje 204 žiakov.

Vyučovanie SJSJL je zabezpečené kvalifikovanými pedagógmi. Do projektu je zapojených sedem učiteliek 1. stupňa a na 2. stupni s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra štyri učiteľky. V tomto školskom roku sa do projektu zapojili dve novoprijaté učiteľky 2. stupňa. Vyučovanie slovenského jazyka a slovenskej literatúry na našej škole prebieha v skupinách. Jednotlivé skupiny - najmä v 1. ročníku - začiatkom školského roka neboli na rovnakej úrovni. Snažíme sa o to, aby žiaci na konci prvého ročníka dosiahli približne rovnakú komunikačnú úroveň.

Počet žiakov v školskom roku 2019/2020 v sledovaných ročníkoch:

1. ročník 58 – 3 triedy, 4 skupiny
2. ročník 46 – 2 triedy, 3 skupiny
3. ročník 57 – 3 triedy, 4 skupiny
4. ročník 59 – 3 triedy, 4 skupiny
5. ročník 50 – 2 triedy, 3 skupiny
6. ročník 60 – 3 triedy, 4 skupiny
7. ročník 54 – 2 triedy, 4 skupiny
8. ročník 51 – 2 triedy, 3 skupiny

Realizácia národného projektu paralelne prebehla prostredníctvom viacerých aktivít.

MPC – Regionálne pracovisko Nitra – Detašované pracovisko Komárno organizovalo dvojmesačne odborné semináre na podporu implementácie projektu v ZŠ Bélu Bartóka s VJM vo Veľkom Mederi.

Pravidelne, mesačne prebiehalo sledovanie efektivity realizácie metodických materiálov a metodických listov na vyučovacích hodinách SJSJ s pracovníkmi MPC a ŠPÚ.

Na škole v dňoch od 05.11.2019 do 15.11.2019 bola vykonaná školská inšpekcia. Predmetom školskej inšpekcie bolo určenie stavu a úrovne vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským.

Výučba SJSJ v 1., 2.,3, 4.,5.,6.,7. a v 8. ročníku prebieha podľa ŠkVP ZŠ M. Korvína s VJM a pomocou metodických listov vypracovaných pracovníkmi ŠPÚ.

Na pravidelných stretnutiach metodického združenia pre 1. stupeň a predmetovej komisie humanitných predmetov prebieha analýza a hodnotenie metodických listov. Členovia jednotlivých komisií špecifikovali nedostatky vo vedomostiach a zručnostiach žiakov, prijímali sa opatrenia na zlepšenie.

Hodnotenie aktivít

Odborníčky ŠPÚ a pracovníčky MPC pravidelne sledujú priebeh skvalitňovania vyučovacieho procesu a rozvíjanie komunikačných zručností žiakov. Učiteľky 1.-4. a 5-8. ročníka dôsledne využívajú aktivity, stratégie, metódy a učebné pomôcky navrhnuté v metodických listoch, zároveň metodické listy dopĺňajú vlastnými námetmi, učebnými pomôckami a postrehmi. Všetky hospitované hodiny sú prekonzultované, analyzované a hodnotené, sleduje sa najmä výber inovatívnych metód.

Na jednotlivých odborných seminároch s odborníkmi ŠPÚ a MPC sú analyzované návrhy aktivít z metodických listov. Tu môžu učiteľky vyjadriť svoj názor a na základe skúseností diskutovať o navrhovaných aktivitách v metodických listoch, ako aj vymieňať si skúsenosti s ostatnými učiteľkami z vybraných škôl. Spolupráca medzi partnermi projektu je na dobrej úrovni.

Jedným z výstupov projektu sú ukážky dobrej praxe. Jedna z možností je videonahrávka implementovanej aktivity do edukačného procesu alebo metodické spracovanie vybranej aktivity v printovej podobe. Úlohou každého učiteľa zapojeného do projektu je predložiť za školský rok 2018/2019 v každej triede kde učí 5 alebo 10 aktivít - ukážok dobrej praxe v rámci každého ročníka, v ktorom vyučuje. O forme spracovania rozhoduje učiteľ na základe vlastného uváženia.

1-4. ročník

Učiteľky prvého stupňa overovali aktivity z metodických listov a súčasne ich dopĺňali vlastnými námetmi. Na hodinách využívali individuálnu, skupinovú formu vyučovania, ako aj prácu vo dvojici. Do edukačného procesu sa implementovali aktivizujúce metódy, ktoré podnecovali žiakov k hravosti, tvorivosti, kreativitě. Pozitívny postoj žiakov sme zaznamenali pri dýchacích, uvoľňovacích a artikulačných cvičeniach realizovaných v úvode vyučovacích hodín, pri didaktických hrách, pri dramatizovaní rozprávok, pri interaktívnych cvičeniach. Silnou stránkou jednotlivých aktivít je, že sú na podporu motivácie žiakov hovoriť a počúvať, najmä pri utvrdzovaní a opakovaní učiva. Ponúkajú možnosť aj k spĺneniu činností na vyučovacích hodinách. Deťom sa najviac páčia hry, v ktorých súťažia skupinovo. Vždy očakávajú nové situačné hry, kde sa môžu vžívať do rôznych rol. Môžeme skonštatovať, že žiaci sa vyjadrujú aktívnejšie, samostatnejšie a smelšie.

Na dosiahnutie výchovno-vzdelávacích cieľov učitelia využívali vo veľkej miere učebné a didaktické pomôcky, ktoré dostali v rámci projektu- ozvučené obrazy, digitálnu učebnicu a svojpomocne vyhotovené pomôcky- pracovné listy, farebné karty, obrázkový materiál. Škola z vlastných zdrojov doplnila materiálno-technické vybavenie v rámci projektu na 1. stupni, aby učebné pomôcky boli k dispozícii pre každého učiteľa a pre každú skupinu.

7/ ZÁKLADNÁ ŠKOLA JÓZSEFA KOVÁTSA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM, BÁTOROVE KOSIHY

1. Charakteristika školy

Základná škola Józsefa Kovátsa s vyučovacím jazykom maďarským v Bátorových Kosihách je plneorganizovaná základná škola. V školskom roku 2019/2020 školu navštevuje 162 žiakov, ktorí sú rozdelení do 12 tried v deviatich ročníkoch nasledovne: 1. A trieda – 13, 1. B. – 5, 2. A trieda – 13, 2. B – 7, 3. A – 12, 3. B - 12, 4. – 12, 5. – 16, 6. – 22, 7. – 22, 8. – 14 a 9. - 14 žiakov. Dvaja žiaci študujú z rodinných dôvodov v zahraničí (v 7 . ročníku).

2. Charakteristika žiakov

Školu navštevujú žiaci maďarskej národnosti z Bátorových Kosíh, máme žiakov aj z Modrian. V škole máme 162 žiakov, z toho dvaja žiaci študujú v zahraničí, máme aj žiakov so ŠVVP a žiakov zo SZP.

3. Charakteristika pedagogického zboru

Pedagógovia sú kvalifikovanými učiteľmi, avšak - kvôli pomeru predmetov a počtu učiteľov - niektoré predmety sa vyučujú neodborne. Pre úplnú odbornú výučbu by bolo potrebné zvýšiť počet pedagógov, čo však v súčasnosti neumožňuje rozpočet školy. Väčšina pedagógov na dobrej úrovni ovláda prácu na počítačoch, čo umožňuje využitie IKT vo vyučovacom procese. Na výchove žiakov sa okrem učiteľov podieľajú dve vychovávateľky v školskom klube, jeden z učiteľov je výchovným poradcom, máme dvoch asistentov učiteľa pre žiakov so ŠVVP. Naša škola spolupracuje s Okresnou pedagogicko-psychologickou poradňou v Komárne a žiakom so ŠVVP zabezpečuje odborné konzultácie školská špeciálna pedagogička zamestnaná na dohodu, školská psychologička zamestnaná na dohodu.

Veľký dôraz sa na škole kládol a aj v budúcnosti sa bude klásť na ďalšie vzdelávanie učiteľov. V minulosti sa väčšina zúčastnila na školeniach IKT (FIT učiteľa, ECDL a pod.) a iných, značná časť má už I. resp. II. atestáciu.

4. Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Naša škola je začlenená do projektu inovovaného programu skvalitnenia vyučovania – do Edukačného procesu vyučovania SJSJL v školách s VJM. Za štyri roky pôsobenia projektu sú aktivity viac realizované na IKT na druhom stupni a obrázkové steny a vytvorené pomôcky na prvom stupni. Pilotne sa projekt uskutočňuje v troch základných školách s vyučovacím jazykom maďarským v piatom, v šiestom, v siedmom a v ôsmom ročníku na druhom stupni, v prvom, v druhom, v treťom a štvrtom ročníku na prvom stupni ZŠ s VJM. V týchto triedach prebiehajú hospitácie pracovníkov MPC Komárno a pracovníkov ŠPÚ Bratislava. Pracovníci každý mesiac zmapujú priebeh skvalitňovania vyučovacieho procesu a rozvíjanie komunikačných schopností žiakov. Okrem ich vedomostí dôraz kladú na kontrolu využívania metodických listov. Metodické listy využívame vo všetkých spomínaných ročníkoch, čím skvalitňujeme vyučovací proces v daných ročníkoch a zároveň tieto metodické listy dopĺňame vlastnými úlohami a postrehmi. V školskom roku 2019/2020 každý štvrtok sa uskutoční workshop s pracovníkmi MPC Komárno a pracovníkmi ŠPÚ Bratislava komplexné hodnotenie metodických listov v daných ročníkoch, ktoré sa osvedčili a ktoré sú potrebné na ďalšie spracovanie alebo skvalitnenie. Na tomto stretnutí sa stretávame tri školy zapojené do tohto projektu, kde si navzájom vymieňame názory a postrehy z vyučovacích hodín. Stretnutia sa uskutočnia v priestoroch Základnej školy Bélu Bartóka s VJM vo Veľkom Mederi. V zmysle projektu „Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským“, sa dohodlo o ukázkach dobrej praxe, ktoré boli prediskutované s učiteľmi vybraných škôl na workshope dňa 26.11.2018 vo Veľkom Mederi.

Jedným z výstupov projektu sú ukážky dobrej praxe. Jedna z možností je videonahrávka implementovanej aktivity do edukačného procesu alebo metodické spracovanie vybranej aktivity v printovej podobe. Na workshope dňa 28.8.2018 učitelia zapojení do projektu požiadali zamestnancov ŠPÚ, aby vypracovali formulár, na základe ktorého by mali postupovať pri spracovávaní aktivít v prípade printovej podoby.

Tento formulár bol prezentovaný zamestnancami ŠPÚ na workshope dňa 26.11.2018 a bol poslaný na mailové adresy učiteľom, ktorí sú zapojení do projektu. Na workshope sa dohodlo, že úlohou každého učiteľa zapojeného do projektu je predložiť za školský rok 2019/2020 v každej triede kde učí 10 aktivít - ukážok dobrej praxe /metodické spracovanie v printovej podobe alebo videonahrávka/ v rámci každého ročníka, v ktorom vyučuje. Rozpis dostal každý pedagóg zapojený do projektu, 5 ukážok v prvom

polroku a 5 ukážok v druhom polroku. O forme spracovania rozhoduje pedagóg na základe vlastného uváženia.

V minulom školskom roku sme sa zapojili do programu Rozvíjanie slovnej zásoby na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s VJM a Pedagogická diagnostika. Získané vedomosti a praktické rady, taktiež podľa možnosti sme začleňovali a začleňujeme do edukačného procesu na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu predmetu SJSJL.

Uplatnenie vhodných metód a foriem a v neposlednom rade pomôcka vo forme metodických listov vo vyučovaní prinieslo v našej práci oživenie, zvýšil sa i záujem o štúdium slovenského jazyka a slovenskej literatúry zo strany žiakov. Žiaci sú viac motivovaní, ochotní učiť sa, sú aktívni v získavaní nových poznatkov a informácií. Žiaci sa aktívne zapájajú do výchovno-vzdelávacieho procesu. Veľký dôraz kladieme na kreativitu žiakov a ich vlastné riešenie zadaných úloh. U žiakov sa rozvíja kritické myslenie, učia sa vzájomne spolupracovať, vedieť vypočuť si iných, akceptovať názory iných a rozvíjať si komunikačné schopnosti. Zavádzaním rôznych hier, dialógov do vyučovacieho procesu sa ich slovná zásoba rozšírila.

Návrh riešení:

- Implementovať do vyučovania didaktické hry a ďalšie metódy na motiváciu a aktivizáciu žiakov.
- Hravou formou a formou zážitkového učenia zvýšiť záujem žiakov o predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra.

Prínos pre učiteľa:

- Skvalitnenie vyučovacieho procesu.
- Motivácia k využívaniu nových aktivizujúcich metód.
- Odborný rast učiteľa.

Zhodnotenie implementácii aktivizujúcich metód vo vyučovacom procese:

Pozitíva:

- Zvýšenie záujmu žiakov o učenie sa na vyučovacích hodinách implementovaním aktivizujúcich metód do vyučovacieho procesu.

- Vzbudenie záujmu žiakov o slovenský jazyk a slovenskú literatúru formou zážitkového učenia.
- Aktivity realizované pomocou IKT.
- Na hodinách SJSJL v popredí skupinová práca.
- Získanie zručností v hodnotení a sebahodnotení.

Nedostatky, rezervy:

- Nedostatok učebných pomôcok na II. stupni ZŠ s VJM.
- Neprítomnosť prirodzeného prostredia, kde by žiaci mohli priamo využiť svoje získané vedomosti.
- Časová náročnosť na vypracovanie príprav na jednotlivé vyučovacie hodiny.

Najväčší úspech:

- Zavádzanie dialógov do vyučovacích hodín a ich nácvik.
- Hravá forma hodiny, didaktické hry, pomocou hier v ML.
- Formou zážitkového učenia sú žiaci aktívnejší na vyučovacích hodinách SJSJL.
- Aktivity realizované pomocou IKT.
- Vytvorenie priestoru žiakom na sebareflexiu.
- Spontánne vyjadrovanie sa žiakov v slovenskom jazyku pri skupinových prácach.